

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Bývalí novináři v české politice po roce 1989

Former journalist in Czech politics after 1989

Bakalářská diplomová práce

Autor: Martin Ritz

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Karel Páral

Olomouc 2017

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: „Bývalí novináři v české politice po roce 1989“ vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedl jsem všechny použité podklady a literaturu. Počet znaků: 77 440

V Olomouci dne: .....

Podpis .....

Poděkování

Na tomto místě bych velice rád poděkoval především svému vedoucímu práce Mgr. et Mgr. Karlu Páralovi za ochotu a za to, že nade mnou nezlomil hůl. Dále děkuji své rodině a přátelům, kteří mi věřili a podporovali mě nejen při psaní bakalářské práce, ale i během celého studia. V neposlední řadě děkuji respondentům za jejich ochotu a vstřícnost se se mnou setkat a podat mi potřebné informace.

Abstrakt

Tato bakalářská práce porovnává názory tří na sobě nezávislých novinářů, kteří působili či dopsud působí ve vysoké státní politice. Práce měla za cíl ukázat proměnu vnímání žurnalistiky vybraných novinářů v důsledku jejich politické kariéry. Zaměřil jsem se rovněž na důvody a motivaci ke vstupu novinářů do politiky. K vypracování byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu a technika polostrukturovaných rozhovorů s vybranými novináři. Práce obsahuje výpovědi těchto žurnalistů, kteří se pohybovali ve vysoké politice v různých politicích a v různém časovém období.

Klíčová slova

žurnalistika, politika, poslanec, náměstek, ministr, novinář

Abstract

The bachelor thesis compares opinions of three different journalists, who worked in high state politics. Final aim of my thesis is to show the change of perception of journalism during political career of chosen journalists. I also focused on reasons and motivation of these journalists to join the politics. For developing this thesis was chosen qualitative method and technique of semi-structured interviews. The work includes statements of chosen journalists, who had different functions in politics.

Key words

journalism, politics, Member of Parliament, minister, assistant

Úvod	7
1 Metodologická část	10
1.1 Kvalitativní výzkum	10
1.2 Výzkumná metoda	10
1.3 Cíl a zaměření práce	11
2 Novináři v politice v historických souvislostech	12
2.1 Od První republiky ke druhé světové válce	12
2.1.1 Novináři v politice za První republiky (1918 – 1938)	12
2.2 Válečné období (1936 – 1945)	14
2.3 Období takzvané třetí republiky (1945 – 1948)	14
2.3.1 Novináři v politice v období třetí republiky	16
2.4 Období komunistické totality (1948 – 1989)	16
2.4.1 Novináři v politice v období komunistické totality	17
2.5 Období po roce 1989	18
2.5.1 Novináři v politice v období po roce 1989	19
2.5.2 Vymezení doby vstupu do politiky vybraných informantů	20
3 Analytická část	21
3.1 Medailonky zkoumaných novinářů	21
3.2 Komparace dat o zkoumaných osobách	22
3.2.1 Výběr žurnalistického povolání	22
3.2.2 Vstup do politiky	23
3.2.2.1 Důvod ke vstupu	23
3.2.2.2 Reakce kolegů z médií	25
3.2.2.3 Reakce politiků	26
3.2.3 Žurnalistická zkušenost v politice	28
3.2.4 Očekávání od politiky	29
3.2.5 Rozdílnost vnímání problému z pohledu politika a novináře	31
3.2.6 Správnost rozhodnutí vstoupit do politiky	33

3.2.7	Možnost návratu k žurnalistice	34
3.2.8	Proměna pohledu na žurnalistiku	36
	Závěr	39
	Seznam literatury	42
	Seznam zkratek	44
	Přílohy	45

Úvod

Žurnalistika bývá považována za hlídacího psa demokracie. Platí tudíž určitý předpoklad, že by novináři měli dohlížet na to, jestli nejsou porušována základní demokratická práva. Podle tohoto tvrzení by měli žurnalisté stát na opačné straně polárního spektra než ti, kteří se o prosazování a dodržování demokratických práv starají, tedy politici. Ovšem není zcela vyloučeno, že by se někdo z novinářů dostal do politické sféry. Tuto změnu profese můžeme pozorovat v posledních letech ve vrcholné politice, ačkoliv se nejedná o zcela běžný jev. Je to jakási transformace novináře či publicisty v politika, ať už stranického či nestraničského, a snaha o nastartování politické kariéry. Důvody tohoto rozhodnutí mohou být různé a i na tento aspekt bych se chtěl ve své práci zaměřit.

Impulzem pro zpracování tohoto tématu ve formě bakalářské práce byla skutečnost, že nebyla nalezena žádná podobná práce. Problematika propojenosti médií a politiky je v posledních letech stále více aktuální. Navíc se domnívám, že pokud se chce novinář angažovat v politice, musí dodržovat jednání a vystupování, které po politicích vyžadoval ještě jako žurnalista. Z tohoto pohledu je zajímavé angažování novinářů v politice a jejich vnímání sebe sama, jako někoho, kdo politiky sledoval a nyní politikem je. Ačkoliv tento jev není zcela běžný a většina novinářů míří spíše do komunální politiky, přesto je poměrně snadné nalézt novináře působící ve vysoké politice. Jako studenta žurnalistiky mě tato problematika zaujala a domnívám se, že by mohla zaujmout i širší spektrum lidí napříč nejrůznějšími obory.

V této práci bude cíleno na žurnalisty, kteří po pádu komunistického režimu přesedlali z novinářského řemesla do politiky. Jsem si vědom, že mnoho novinářů působí na úrovni politiky komunální v městských či obecních zastupitelstvích. Ale tyto žurnalisté nebudou cílovou skupinou mého zkoumání. Výzkum bude veden směrem k vysoké politice, konkrétně na parlamentní či exekutivní úroveň. Zajímat mě budou novináři, kteří byli nebo stále jsou součástí Poslanecké sněmovny či Senátu. Do výzkumu budou rovněž zahrnuti novináři, kteří působili coby ministři či náměstci ministrů. Budu se soustředit na popis a porovnání těchto novinářů a pomocí polostrukturovaných rozhovorů budu zkoumat proměnu jejich vnímání žurnalistiky po vstupu do vrcholné politiky. Pro svou práci si

vyberu kvalitativní dotazování, které se lépe zaměří na výpovědi respondentů, než na počet odpovídajících. Pro mé zkoumání si zvolím tři různé novináře, kteří se liší svou politickou, ale i novinářskou minulostí. Prvním výběrem je bývalý komentátor Mladé fronty Dnes Martin Komárek, který do politiky vstoupil a v současné době se v ní stále aktivně pohybuje na parlamentní úrovni.¹ Druhým je Vladimír Mlynář - novinář, který v minulosti působil v politice. Později politiku opustil a v současnosti pracuje v soukromém sektoru. Třetím výběrem je Martin Fendrych – žurnalista, který odešel do politiky a po ukončení politické kariéry se z něj znovu stal novinář. Přesné přepisy všech rozhovorů jsou k nahlédnutí v příloze.

V metodologické části práce bude představena a popsána vybraná metodika, kterou si zvolím pro své zkoumání. Jedná se o kvalitativní výzkum, jenž se jeví jako nejvhodnější metoda pro tuto práci. Budu se věnovat také konkrétní metodě a technice, která mi pomůže k získání a zpracování dat. A soustředím se také na zaměření mé práce. Tedy představím konkrétněji cíl mé práce a výzkumnou otázku, kterou se budu snažit v mé práci zodpovědět.

V navazující části práce bude přiblíženo období od vzniku československého státu v roce 1918 až po současnost. Důraz bude kladen na důležité, zejména politické, okamžiky této éry. Budou zde uvedeny příklady novinářů, kteří ve své době působili také v politice a nastíněny možné důvody, proč se tyto žurnalisté rozhodli pro politickou kariéru. Historický kontext událostí je vnímán jako důležitá součást pro pochopení kroků novinářů a případně i jejich samotné zapojení do politického dění v Československu a posléze v České Republice. Pozornost bude zaměřena především na události, jež mohli vést ke vstupu do politiky tří vybraných osobností. Tedy začátek devadesátých let u Martina Fendrycha, konec devadesátých let u Vladimíra Mlynáře a období po roce 2011 v případě Martina Komárka.

Dále budou připraveny informativní medailonky novinářů souběžně s informacemi týkajícími se konkrétních činů těchto osob. Bude představen jejich profesní život před a po vstupu do politiky. Rovněž bude nastíněna možná motivace pro jejich angažování v politice. Budu vycházet z dobového kontextu, který mohl sehrát určitou roli v jejich rozhodování o vstupu do politické sféry.

---

¹ Je poslancem zvoleným za hnutí ANO

V analytické části budou porovnány získané informace z polostrukturovaných rozhovorů, které budou provedeny s vybranými osobnostmi žurnalistiky. Bude porovnáno, co bylo pro novináře klíčovou motivací pro vstup do politiky a jak jejich politické působení proměnilo jejich vnímání politiky. Zaměřím se tedy na kvalitativní metodu polostrukturovaných rozhovorů, jež se využije pro získání všech klíčových informací. Hlavní výzkumnou otázkou této práce bude: *Jak se proměnilo vnímání žurnalistiky vybraných novinářů, kteří působili či působí v politice?* Dílčími otázkami: Co bylo důvodem pro vstup těchto novinářů do politiky? Existují společné znaky politiky a žurnalistiky?

V závěru bude vyhodnoceno porovnávání a budou vybrány možné motivy a proměny vnímání politiky vybraných novinářů. Rovněž budou vymezeny i další možné zkoumání podobné problematiky.

1 Metodologická část

1.1 Kvalitativní výzkum

Výsledky kvalitativního zkoumání nejsou spjaty se statisticky přesnými výpočty z předešlých dotazování, ale především hloubkovým zkoumáním získaných dat. Kvalitativní výzkum se snaží najít porozumění daných sociálních či lidských problémů. Výzkumník tvoří komplexní holistický obraz a podává informace o názorech účastníků výzkumu. (Creswell 1998: 12)

Využití kvalitativního výzkumu bylo pro mou práci nejvhodnějším metodologickým řešením. Tento postup umožnil co nejlépe a nejcitlivěji posbírat a porovnat data získaná od vybraných informantů.² Umožnil mi lépe a hlouběji poznat, co mohlo být motivací pro vstup vybraných novinářů na politickou scénu.

Pro kvalitativní výzkum jsou typická takzvaná měkká data. Ta jsou považována za citlivá, jemná, podrobná a kontextová. Naopak data tvrdá jsou typická pro výzkum kvantitativní a jsou přesná, vědecká, důvěryhodná. (Sedláková 2014: 151)

1.2 Výzkumná metoda

Důležitým aspektem práce je správná volba výzkumné metody. Byla zvolena metoda kvalitativního rozhovoru, speciálně technika polostrukturovaného rozhovoru, který bývá někdy označován jako semistrukturovaný rozhovor. Pro tento rozhovor je typické, že používá dva typy otázek. Primární otázky, které si výzkumník připraví už předem a sekundární neboli sondážní, které vyplynou z rozhovoru a mají za úkol doplnit výpověď nebo podnítit informanta k rozvinutí výpovědi. (Sedláková 2014: 211) Tato technika bývá využívána především z toho důvodu, že umně kombinuje standardizované a nestandardizované způsoby dotazování. (tamtéž)

Nevýhodou této metody může být sama výpověď informanta. Z pozice tazatele nemůžeme ovlivnit, aby výpovědi byly správné a pravdivé, protože se informant může snažit působit jinak než obvykle. Tento jev se nazývá efekt laboratorní myši³, kdy si osoba uvědomí, že je zkoumána a podle toho volí i své výpovědi. Tyto výpovědi mohou být také formulovány takovým způsobem, aby byly preferované. Tedy takové, jaké si informant

---

² Při kvalitativním výzkumu nazýváme dotazované informanty. (Sedláková 2014: 207)

³ Bývá také označován jako efekt morčete.

myslí, že jsou správné. Ve volbě výpovědi může hrát roli také působení tazatele na informanta, které rovněž vede k nedokonalosti informace. (Sedláková 2014: 169) Toto jednání vede automaticky ke zkreslení a modifikaci výpovědi.

Podle Hendla je zapotřebí pozorně vybrat, s kým budeme rozhovor dělat, jak rozhovor povedeme a jaké úryvky výpovědi budou směřodonné. Zároveň je nutné zhodnotit, kterými citacemi podložíme náš dokument. (Hendl 2008: 149)

1.3 Cíl a zaměření práce

Hlavním cílem této práce je popsat a porovnat působení vybraných novinářů v české politice po roce 1989. Bakalářská práce se zaměřuje na tři kategorie novinářů. Z každé kategorie byl zkoumán jeden zástupce. Jsou to kategorie: novinář působící v politice, novinář, který v politice působil a poté se vrátil k žurnalistice a novinář, jež v politice působil a po vystoupení z politiky se už k žurnalistice nevrátil. Důraz byl kladen na jejich účinkování v politice, proměnu jejich vnímání žurnalistiky během jejich politického působení. A získané výsledky byly vzápětí porovnány.

Hlavní výzkumná otázka byla: *Jak se proměnilo vnímání žurnalistiky vybraných novinářů, kteří působili či působí v politice?* K zodpovězení výzkumné otázky byla zvolena kvalitativní metoda výzkumu, konkrétně metodou polostrukturovaných rozhovorů, které byly vedeny s informanty. Pozornost byla věnována rovněž motivaci a důvodům pro vstup těchto žurnalistů do politiky. Jestli za vstupem do politiky stojí nějaké konkrétní historické události. Zaměřil jsem se také na politické kauzy a jejich vnímání v průběhu politické kariéry. Taktéž jsem zjišťoval, jestli jsou informanti schopni a ochotni navázat opět na svou novinářskou kariéru. Pomocí sekundárních otázek, které nebudou dopředu připravené, byla sledována možnost dostat se k novým tématům a případně i rozšíření tématu.

2 Novináři v politice v historických souvislostech

Tato kapitola byla zaměřena na nejdůležitější dějinné okamžiky a na novináře, kteří se v novodobých dějinách snažili proniknout anebo pronikli do politiky. Začnu obdobím první republiky a druhé světové války, navážu érou komunistické totality a kapitolu zakončím porevoluční etapou. Zároveň bylo navázáno na možné historické momenty, jež se mohly stát impulzem pro vstup do politiky trojice zkoumaných novinářů. V každé podkapitole bude uvedeno i několik žurnalistů působících v české politice v určité důležité etapě dvacátého století.

2.1 Od První republiky ke druhé světové válce

Vývoj médií a novinářů po první světové válce v nově vzniklém Československu byl do velké míry propojen s novými či už zaběhlými politickými stranami. Stranický tisk se rozvíjel od konce devatenáctého století a tvořil důležité propojení mezi vedením politických stran a jejich členskou základnou. Periodický tisk byl v této době nejlepším komunikačním prostředkem. (Končelík, Večera, Orság 2010: 41) Povětšinou každá politická strana měla svou tiskařskou agenturu. Jedním z dominantních tiskařských podniků byla Pražská akciová tiskárna. Ta vydávala Národní listy, což byl hlavní liberální novinový titul. Své tiskárny měli všechny politické strany: Agrární strana (Českomoravské podniky tiskařské a vydavatelské), Živnostenská strana (tiskový podnik Čechie), Lidová strana (Česká akciová tiskárna), strana Národně socialistická (Melantrich), strana Sociálně demokratická (Právo lidu), Komunistická strana (Grafia). Tento stav trval až do období druhé republiky, to znamená do konce září roku 1938.

Významný byl také časopis Přítomnost, založený Ferdinandem Peroutkou v roce 1924 za přispění tehdejšího prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka.⁴ Přítomnost byla velice blízká názorům Hradu a její politická orientace inklinovala k masarykovské představě demokratického humanismu. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 162)

2.1.1 Novináři v politice za První republiky (1918 – 1938)

V období První republiky se objevilo ve vrcholné politice státu hned několik novinářů. Tento fakt dokládá, že tendence žurnalistů ke vstupu do politiky zde byla i

---

⁴ Do Přítomnosti přispívali i významné osobnosti tehdejší doby: Karel Čapek, Josef Čapek, Eduard Bass, Karel Poláček či Marie Pujmanová (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 162)

v minulém století. V této podkapitole jsou představeni někteří novináři, kteří působili jako politici v nově vznikajícím státě. Právě událost vzniku nového státu a vidina velké příležitosti něco změnit byla silnou motivací pro žurnalisty k politické kariéře.

Jedním z těchto novinářů byl Jan Herben.⁵ Jeho kariéra začala v letech 1885 – 1886, když se stal redaktorem v Národních listech. Poté založil zprvu čtrnáctideník Čas, který se v průběhu let změnil na týdeník. Poté se z něj stal později i deník. Pracoval zde do roku 1915, kdy deník zanikl. V roce 1917 se opět vrátil do Národních listů, kde působil jako redaktor až do roku 1925, kdy přešel do Lidových novin. Jeho politická kariéra započala od roku 1918, kdy vstoupil do Československé národní demokracie a působil zde až do roku 1925. Za tuto stranu působil i jako senátor. Poté odešel do Národní strany práce a v roce 1928 vstoupil do Československé národně socialistické strany. Ve své funkci senátora příliš aktivně nevystupoval, spíše pozoroval nové politické poměry. Uvědomoval si, že jeho pozice v senátu v první polovině 20. let vyplynula spíše ze situace v roce 1918 a je jakousi odměnou za předešlé zásluhy (Hejná 2013: 101)

Dalším novinářem aktivně působícím v politice první republiky byl Jiří Pichl.⁶ Jeho začátky patřily oblastní žurnalistice ve východních Čechách. Postupně působil v Českých novinách, České demokracii či Českém slově, ale věnoval se také revue Rozhledy či A – Zet Pondělník.

Jiří Pichl nebyl jen významným novinářem. Stál z dnešního pohledu (tehdy však velmi tradičně) i na zcela opačné a neslučitelné profesní straně. Významnou část svého života se aktivně věnoval politické dráze. Ať už na komunální úrovni, jako starosta pražských Královských Vinohrad, nebo na úrovni celorepublikové, jako dlouholetý senátor Národního shromáždění za Českou stranu národně sociální. (Kabátová 2011: 50)

Mezi novináře, kteří vstoupili do politiky po roce 1918, patřil také Lev Sychrava.⁷ Ten byl v roce 1918 jmenován jako první diplomatický zástupce ve Francii. (Bednařík, Jiráček, Köpplová 2011: 171)

---

⁵ Narodil se 7. května 1857 v Brunovicích, zemřel 24. prosince 1936 v Praze. (Bednařík, Jiráček Köpplová 2011: 143)

⁶ Narodil se 18. února 1872 v České Třebové.

⁷ Působil jako redaktor Českého slova, Pokrokové revue nebo Prague Presse. Byl také šéfredaktor legionářského deníku Národní osvobození.

Po vzniku nového státu byli novináři těsně spojeni s politickými stranami a jejich angažovanost v rodícím se novém státě byla úzce spojená s aktivitou politickou. Příležitostí v nově vzniklé republice bylo mnoho a žurnalisté neváhali pro své přesvědčení vstoupit do politiky a hájit své názory. Zejména ti, kteří byli přímo či nepřímo spjati s tvorbou nového státu v roce 1918. Novinářů působících v politice ať už komunální či celostátní bylo více, ovšem na ukázkou jsem vybral pouze výše uvedené příklady. Ukazují a pomáhají lépe pochopit tehdejší dobu. Zejména v ohledu, že působení novinářů v politice za první republiky nebylo vnímáno nijak negativně, ale jako naprosto normální. Jednalo se o dobu, kdy bylo státotvorné umění jedinců, kam v té době patřili také žurnalisté, nutné. Neboť se dokázali orientovat v problémech a přispívat k dobrému průběhu tvorby a činnosti nového státu.

2.2 Válečné období (1936 – 1945)

Po období první republiky, kdy se rodil nový a svobodný stát, přišlo období nesvobody a útlaku. Po krátké etapě druhé republiky, která trvala necelý rok a vyústila v obsazení hranic německou armádou a vytvoření Protektorátu Čech a Moravy, nastalo období světové války. V této době byla v Protektorátu zavedena cenzura a veškerý vydávaný tisk byl monitorován. Rovněž došlo k zrušení většiny periodik. Výrazným omezením zejména pro deníky byla propaganda, která ovládala veškeré publikované úvodníky a komentáře. (Končelík, Večeřa, Orság 2010: 97) S důkladnou cenzurou se také krátil obsah novin a s tím souviselo i méně práce pro žurnalisty. Nejvýznamnější úbytek novinářů přišel v srpnu a září roku 1944. (Končelík, Večeřa, Orság 2010: 108) Postavení novinářů v Protektorátu bylo dvojí. Na jednu stranu byli odsuzováni za kolaboraci a spolupráci s okupanty při vytváření novin. Na stranu druhou jich mnoho přišlo o život, právě proto, že nechtěli s nacistickými okupanty spolupracovat. Podle seznamu, který byl uveřejněn v roce 1947, přišlo o život v koncentračním táboře nebo na popravišti 112 novinářů. (tamtéž)

2.3 Období takzvané třetí republiky (1945 – 1948)

Obnova Československa po konci války v květnu roku 1945 byla provedena do meziválečného stavu země. Zejména právně a územně. Bohužel velkou roli sehrál tehdejší Svaz sovětských socialistických republik (SSSR), který svou účastí ve válce výrazně pomohl k porážce fašismu a tím si upevnil své postavení v Evropě. V tomto kontextu mohl

pomýšlet na rozšíření sféry svého vlivu ve střední Evropě. Tato souvislost výrazně napomohla dalšímu vývoji v této oblasti, do které patřilo také Československo. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 219)

Důležitým dokumentem pro směřování poválečného Československa byl Košický vládní program.⁸ Součástí tohoto dokumentu byla část věnovaná médiím a jejich poválečném rozvoji. Na jednu stranu Košický vládní program vrátil médiím svobodu slova a dal prostor k takzvané “očistě“ od kolaborantských novinářů. Ale na straně druhé znovu definoval jejich společenskou roli. Tou byla služba lidu a plnění zájmů státu. Pohled na média, jako na soukromé podnikání nebyl novým vedením státu podporován. (Končelík, Večeřa, Orság 2010: 115)

Klíčovou postavou v tehdejší mediální prostor se stal bývalý novinář Václav Kopecký, který řídil média z pozice ministra informací. Ten obsadil do důležitých funkcí známé osobnosti jako Františka Halase (publikační odbor), Ivana Olbrachta (rozhlasový odbor) nebo Vítězslava Nezvala (filmový odbor). (tamtéž)

Po volbách v roce 1946, které v českých zemích vyhrála Komunistická strana Československa s více než čtyřiceti procenty hlasů, se předsedou nové vlády se stal Klement Gottwald. Vítězná strana obsadila devět ministerstev a mezi nimi i pro média klíčové ministerstvo informací. KSČ si v té době vytvořila silný vliv na většinu soudobých médií a ministerstvo informací s pomocí Státní bezpečnosti pracovalo na cenzurním zákoně. (Končelík, Večeřa, Orság 2010:123)

Období třetí republiky skončilo mocenským převratem, který byl vedený Komunistickou stranou Československa, 25. února 1948 a jenž vyvrcholil prezidentovým přijetím demise nekomunistických ministrů. Tím dal veškerou moc KSČ, která ovládala dění ve státě v následujících více než čtyřiceti letech.

---

⁸ Program nové československé vlády Národní fronty Čechů a Slováků byl přijat 4. 4. 1945 v Košicích novou vládou jmenovanou Edvardem Benešem. Obsahoval mimo jiné zákaz činnosti všech fašistických stran a organizací, znárodnění důležitých odvětví národního hospodářství, pozemkovou reformu a politickou orientaci na Sovětský svaz. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 219)

2.3.1 Novináři v politice v období třetí republiky

Nejvýznamnější a zároveň nejznámější žurnalistickou osobností byl jednoznačně Václav Kopecký⁹. Ve dvacátých a třicátých letech dvacátého století přispíval do komunistického tisku. Ale už v průběhu třicátých let, konkrétně od roku 1931 do roku 1938, byl poslancem Národního shromáždění za KSČ. Během druhé světové války pobýval v Moskvě, jako většina členů vedení KSČ. Od roku 1945 postupně vykonával funkce ministra informací, ministra kultury a náměstka předsedy vlády. Z pozice ministra informací měl vliv na vývoj nejen kultury, ale také vývoj médií v poválečném Československu. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 227)

Když Václav Kopecký vstoupil v roce 1918 do České strany sociálně demokratické, stává se aktivním členem revolučního socialistického hnutí a účastní se všech jeho akcí. (Pávová 2008: 13) Stál rovněž u zrodu Komunistické strany Československé, čímž utvrzuje své politické přesvědčení, které vyznával celý svůj život. Toto ideové rozhodnutí dopředu předurčilo nejen jeho politickou, ale také žurnalistickou kariéru. Na tomto příkladu můžeme vidět, že politické přesvědčení ovlivnilo nejen Václava Kopeckého, ale následně i další novináře a publicisty, kteří v éře po mocenském převratu v roce 1948 aktivně působili v žurnalistice. Nejednalo se v žádném případě o objektivní a seriózní žurnalistiku, ale o žurnalistiku zaměřenou zcela prorežimně.

2.4 Období komunistické totality (1948 – 1989)

Následující období, které trvalo od začátku roku 1948 do listopadu 1989, bylo časem nesvobody a perzekucí veškeré svobodné tvorby, která se lišila od ideového a myšlenkového proudu komunismu. Útlum možnosti svobodně tvořit postihl celou společnost a taktéž i žurnalistickou činnost. Vyšlo mnoho tiskových zákonů omezující svobodu projevu ať už tištěného nebo rozhlasového a později i televizního. V říjnu roku 1966 vyšel komplexní zákon, který popsal pravidla vydávání tisku a přiznal, definoval a legalizoval cenzuru. (Končelík, Večeřa, Orság 2010: 143)

Ačkoliv fungovala Česká tisková kancelář (ČTK), tak její činnost byla omezená. Po roce 1948 přestala spolupracovat téměř se všemi zahraničními tiskovými kancelářemi a byla ve spojení pouze s agenturou TASS.¹⁰ Toto propojení zvýraznilo vliv Sovětského

---

⁹ Narodil se 27. 8. 1897 v Kosmonosech a umřel v 5. 8. 1961 v Praze (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 227)

¹⁰ Tisková agentura Sovětského svazu

svazu na místní mediální tvorbu. ČTK navíc propustila část zaměstnanců, kteří nevyhovovali režimu, a nahradila je loajálními pracovníky. (Končelík, Večeřa, Orság 2010: 143 – 144)

Role novináře v tomto systému byla značně omezena, což pozměnilo i novinářskou práci. Novinář neměl informovat, ale měl v první řadě vysvětlovat dění ve správné politické interpretaci významu událostí. (Končelík, Večeřa, Orság 2010: 168) Takzvané čistky mezi novináři prováděl akční výbor Svazu českých novinářů. Jeho zaměřením bylo, aby všichni neloajální novináři, kteří se nebyli ochotni podrobit režimu, byli vyloučeni ze svazu. Vyloučený novinář ztrácel možnost pracovat v médiích. (tamtéž) Propojení s politickou mocí v této éře české žurnalistiky bylo velmi úzké. Protože vrcholní představitelé novin, jako například šéfredaktor Rudého práva, byl přítomen na jednáních předsednictva Ústředního Výboru Komunistické strany Československa. (Končelík, Večeřa, Orság 2010: 169)

2.4.1 Novináři v politice v období komunistické totality

V kontextu politické situace tohoto období můžeme vymezit novináře, kteří chtěli aktivně politicky působit, pouze jako členy KSČ. Je nutné podotknout, že v této době byla politika otevřena pouze lidem, kteří sdíleli stejné ideové pojetí světa jako vládnoucí politická garnitura. I v tomto období se našlo několik novinářů působících v nejvyšších patrech politiky.

Gustav Bareš¹¹ byl prvním významnějším novinářem v politice po roce 1948 od politického působení Václava Kopeckého. Začínal v Plzni jako redaktor Pravdy a Škodováku¹². Později působil jako šéfredaktor Rudého práva (1945 – 1946) a šéfredaktor Tvorby (1947 – 1951). Před únorovým převratem vykonával rovněž funkci vedoucího kulturně propagačního oddělení ÚV KSČ a v letech 1948 až 1954 poslancem za KSČ. Poté se už k žurnalistice nevrátil a většinu času působil jako vysokoškolský pedagog v oborech filosofie, historie a novinářství. Na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy dokonce zastával post děkana do roku 1970, kdy byl zároveň vyloučen ze strany a post musel uvolnit. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 264)

---

¹¹ Narodil se 22. 10. 1910 v Proseči, v městské části Záboří. Umírá 13. 9. 1979 v Praze.

¹² Během třicátých let dvacátého století pracoval nejdřív jako šéfredaktor Rudého večerníku, od roku 1932 přispíval do Rudého práva a odtud přešel v roce 1936 do Haló novin. Koncem třicátých let působil jako vedoucí redaktor vnitropolitické rubriky Rudého práva. Během války (1939 – 1945) působil v Moskvě jako rozhlasový redaktor na vysílání Za národní osvobození.

Mezi další představitele politicky působících novinářů patří Zdeněk Hoření. S žurnalistikou začal v Liberci jako redaktor Zpravodaje krajského národního výboru. Pracoval rovněž jako redaktor Rudého práva nebo zahraniční zpravodaj v Moskvě. Následovala funkce redaktora v Tribuně. Poté byl zástupce šéfredaktora a posléze se z něj stal šéfredaktor Rudého práva, kterým byl až do roku 1989. V roce 1976 byl zvolen do České národní rady.(Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 335)

Za zmínku stojí ještě Oldřich Švestka, který ovšem nejprve působil jako politik v komunální politice komunistické strany, ale záhy se dostal do ÚV KSČ, kde byl pouze krátce. Coby žurnalista pracoval jako redaktor Rudého práva, kde se stal později také šéfredaktorem. Šéfredaktora dělal také v listu Tribuna. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 229)

Angažovaných novinářů v politice se v této historické etapě vyskytovalo zcela jistě více, ale v souvislostech tohoto období je zřejmé, že dostat se do politiky nebylo problematické. A proto vnímání a možné motivace pro vstup těchto novinářů do politiky byly zcela jednostranné, protože proces odměňování politickými či úřednickými funkcemi byl velice úzce provázaný s lojalitou a prorežimním jednáním nejen novinářů.

2.5 Období po roce 1989

Vývoj československého státu po Sametové revoluci v listopadu roku 1989 se v určitých aspektech podobal vývoji První republiky po první světové válce. Podobnost lze spatřit zejména v možnosti znovu budovat svobodný stát. Po roce 1989 nejprve československý a v roce 1993 český. Stejně jako při politickém vývoji první republiky i zde bylo nutno vytvořit novou politickou garnituru, která bude zcela jiná než ta předešlá. Transformací neprocházela pouze politika, ale také média, která výrazně oslabila vazbu na stát. Důležitým krokem ke ztrátě státního vlivu bylo upravení zákona o médiích z roku 1966, ze kterého byla vyňata vedoucí role KSČ. Zároveň byla ústavně přijata Listina základních práv a svobod.(Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 370-371) V té je obsaženo právo na svobodu slova, které je pro fungování objektivních médií nepostradatelné. Byla zrušena cenzura a v novém zákoně o televizním a rozhlasovém vysílání bylo povoleno občanům založit si soukromou televizní stanici nebo rozhlas. Ovšem vývoj v mediální sféře předbíhal jeho legislativní ustavování a odehrával se částečně mimo zákon. Typickým rysem tohoto období byla nicméně tolerance k ne zcela korektním postupům. Neboť

případný nezákonný akt byl brán jako proces odstátnění, neboť odtržení médií od státu v rámci budování jejich nezávislosti.

Během let se zvyšoval počet vydávaných tištěných deníků, týdeníků i časopisů. Rostlo množství nově vznikajících rádiových a televizních stanic, které již byly nezávislé na státu. Jedinými médii, která zůstala v určité míře ve státním vlivu, byla média veřejnoprávní, protože o personálním obsazení kontrolních úřadů těchto institucí rozhodují poslanci Parlamentu České Republiky.

V transformačním procesu celé společnosti nově vznikajícího státu hrála média důležitou roli. Od médií se čekala produkce kvalitní, kritické a intelektuální žurnalistiky. Vysoká kvalita byla požadována i v oblasti filmové či jiné umělecké produkce. Zároveň byla média součástí vývoje a směřování po vzoru západního stylu v rozvinutých zemích Evropy a severní Ameriky. Tento způsob vnímání světa vedl ke komercializaci soukromých médií, jež se přizpůsobovala svým inzerentům a konzumentům. Výraznou roli sehrála později digitalizace médií, která naznačila ústup tradičních tištěných médií, zvláště tištěných deníků. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 382)

2.5.1 Novináři v politice v období po roce 1989

Krátce po Sametové revoluci probíhala velká výměna politické garnitury, jejíž součástí se stali také novináři. Do politiky vstupovali lidé, kteří tvořili názorovou opozici padlému režimu. Do této skupiny patřili také žurnalisté a zejména ti, jichž se týkal zákaz působení v médiích v období komunistické totality. Novináři se v politice objevovali i v pozdějších letech a to v nejrůznějších politických úrovních, ať už působili v politice komunální nebo ve vysoké státní politice na úrovni Parlamentu.

Jedním z nejvýznamnějších novinářů v polistopadové politice byl Pavel Tigrid¹³. Během druhé světové války působil v Anglii jako hlasatel českého vysílání BBC a redaktor rozhlasového programu exilové vlády Hlas svobodného Československa. Po válce se vrátil do Československa a od roku 1945 byl zaměstnán jako komentátor Lidové demokracie. Spoluřídil s I. Ducháčkem týdeník Obzory. Krátce před komunistickým převratem působil jako šéfredaktor Vývoje, který byl týdeníkem Československé strany lidové. Od roku 1948 žil v zahraničí, kde participoval na vysílání Rádia Svobodná Evropa, od roku 1955 působil

---

¹³ Vlastním jménem Pavel Schönfell. Narodil se 27. 10. 1917 v Praze a umřel 31. 8. 2003 ve francouzském městě Héricy.

jako člen publikačního oddělení Radia Free Europe v New Yorku a o rok později založil politicky zaměřený čtvrtletník Svědectví. Od roku 1960 žil v Paříži. Po revoluci se v roce 1990 vrátil do vlasti a působil zprvu jako poradce prezidenta a posléze v letech 1994 – 1996 jako ministr kultury. (Bednařík, Jirák, Köpplová 2011: 275) Nabídku na post ministra přijal, když jej o to požádal prezident Václav Havel i Josef Lux (KDU-ČSL). (Anýž 1996: 18)

Jako ministr vnitra působil novinář Radek John. Ten s novinářinou začínal v osmdesátých letech dvacátého století, kdy působil jako redaktor Mladého světa. Po revoluci se stal moderátorem a redaktorem publicistických pořadů na nově vzniklé televizi Nova. V roce 2010 byl jmenován ministrem vnitra ve vládě Jana Nečase. Jako příklady dalších novinářů v politice můžeme uvést Michaela Žantovského, jenž vedle své novinářské a publicistické kariéry působil jako senátor a následně velvyslanec v Izraeli, Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.

2.5.2 Vymezení doby vstupu do politiky vybraných informantů

Tato krátká podkapitola je věnována historickým okamžikům, které doprovázely vstup vybraných novinářů (Martina Fendrycha, Vladimíra Mlynáře a Martina Komárka) do politiky.

Prvním z těchto novinářů působících ve vysoké státní politice byl Martin Fendrych. Ten vstoupil do politiky začátkem devadesátých let. Krátce po rozpadu bývalého bloku SSSR se začaly zakládat nové svobodné státy. V případě Československa nastalo odtržení dvakrát. První v rámci východního bloku a druhé v rámci samotného státu, tedy rozdělení na Českou Republiku a Slovenskou Republiku od 1. 1. 1993.

Vladimír Mlynář odcházel do politiky na konci devadesátých let, konkrétně v prosinci roku 1997. Po několika měsících, kdy dělal poradce designovanému předsedovi vlády Josefu Tošovskému. Následně mu bylo nabídnuto místo v přechodné vládě, která vznikla na základě demise předcházející vlády Václava Klause. Vláda Václava Klause trvala od roku 1996 do 1998, kdy z důvodu nejasného financování strany ODS vystoupily z koalice strany ODA a KDU – ČSL.

Vstup Martina Komárka do politiky byl spojen s vyslovením nedůvěry vládě Petra Nečase. Ta vládla od roku 2010 do roku 2013. Důvod pádu vlády byla demise premiéra

Petra Nečase kvůli obvinění své blízké spolupracovnice Jany Nagyové. Předčasné volby byly vyhlášeny na podzim roku 2013. Zejména právě kvůli odstupu voličů ODS a ČSSD se v těchto volbách dostalo do Poslanecké sněmovny také hnutí ANO, které přinášelo novou alternativu na politické scéně.

3 Analytická část

3.1 Medailonky zkoumaných novinářů

Před samotnou analýzou získaných dat a jejich následnou komparací, budou ve stručnosti představeny zkoumané osoby. Tento krátký popis, především jejich kariérního života, pomůže nastínit a přiblížit tyto osobnosti.

Martin Fendrych

Během komunistické totality vyměnil několik povolání a zároveň přispíval do samizdatových časopisů jako Revolver Revue nebo Vokno. Po Sametové revoluci krátce působil v redakcích Svobodných zítřků a Svobodného slova. Poté přešel na ministerstvo vnitra, kde zpočátku působil jako mluvčí pro otázky uprchlíků a následně jako náměstek ministra vnitra Jana Rumla. Po své politické kariéře zamířil do Respektu, kde působil na pozici redaktora a následně i šéfredaktora. Později zastával například pozici komentátora v časopise Týden. V poslední době pracuje jako komentátor na internetovém serveru aktuálně.cz

Vladimír Mlynář

Byl u zakládání samizdatových Lidových novin, kde po roce 1989 i krátce působil. V roce 1991 odešel do časopisu Respekt, kde dělal několik let redaktora a později, do roku 1997, i šéfredaktora. Následně odešel do politiky, kde nejdříve působil jako poradce designovaného premiéra Josefa Tošovského a později jako ministr bez portfeje. V pozdějších vládách působil jako ministr informatiky. Po odchodu z politiky pracoval ve firmě O2 a vykonával funkci poradce premiéra Jana Fischera. Poté přešel do firmy PPF, kde v současnosti působí na pozici Ředitel pro vztahy s veřejným sektorem.

PhDr. Martin Komárek

Po vystudování vysoké školy působil krátce na Filosofické fakultě Univerzity Karlovy jako odborný asistent. Následně se v roce 1985 stal novinářem v Mladé frontě, kterou tehdy vydával Socialistický svaz mládeže. Zde působil i po převratu v roce 1989. Z pozice politického komentátora Mladé fronty Dnes odešel v roce 2013, protože byl zvolen za hnutí ANO do Poslanecké sněmovny Parlamentu české republiky. Zde působí dodnes.

3.2 Komparace dat o zkoumaných osobách

Podkapitola je zaměřena na samotnou analýzu dat získaných pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Ty byly vedeny s vybranými informanty. Záměrný výběr vzorku informantů neumožní širší generalizaci zjištění, a proto bylo nutné přesně vymezit skupinu, pro kterou budou výsledky zkoumání platné. (Sedláková 2014: 99) Cílovou skupinou jsou novináři aktivně působící nebo v minulosti působící v parlamentu či exekutivě.

Analýza byla zaměřena na různé okruhy, na něž jsem se v těchto rozhovorech soustředil. Pro větší přehlednost a lepší orientaci jsou výsledky analýzy uspořádané do podkapitol. Na konci každé podkapitoly je provedeno krátké shrnutí dané problematiky.

3.2.1 Výběr žurnalistického povolání

Než vybraní informanti vstoupili do politiky, aktivně působili jako žurnalisté na nejrůznějších úrovních. Všechny tři ovšem spojovalo publikování v tištěných médiích. Je pozoruhodné, že žurnalistiku si nevybrali jako své povolání. *„Já jsem si jí nevybral. To se tak seběhlo, protože před rokem 89 jsme dělali samizdatové Lidové noviny a to nebyla žurnalistika v pravém slova smyslu. To byl politický aktivismus nebo politický aktivismus tehdy proti komunismu. A když pak spadl komunismus, tak jsme zakládali Lidové noviny a přirozeně jsem se z topiče stal redaktorem těch Lidových novin...Takže říkám nebylo to žádné vědomé rozhodnutí, prostě to tak život přinesl. Revoluce to tak přinesla.“* (Mlynář 1) Komunistická totalita a zejména Sametová revoluce sehrála v rozhodnutí všech významnou úlohu. *„Já jsem si žurnalistiku jako takovou nevybral. Já jsem byl za komunistů v opozici a dělal jsem různá povolání a zároveň jsem psal různé věci od románů, přes básně až po různé eseje. Dělal jsem různá bytová čtení, veřejně to*

samořejmě nešlo, zároveň jsem se snažil i publikovat a do toho jsem se seznámil s lidmi, kteří dělali podzemní časopisy Vokno a Revolver Revue. A s nimi jsem se začal kamarádit, něco jsem jim nabídl, něco otiskli. Takže to byla taková přirozená cesta k novinářině, ale nebyla to klasická novinářina...Když se ten režim zhroutil, tak jsem hned začal psát do nějakých novin, ale ty už dneska neexistují. Třeba Svobodné zítřky nebo Svobodné slovo, takže tam jsem začal psát články o politice a o společnosti.“ (Fendrych 1)

„Chtěl jsem učit filosofii, ale odešel jsem ještě za komunismu do Mladé fronty, protože se mi narodilo dítě...a neměl jsem dost peněz, tak v té Frontě byli přece jenom lepší peníze a já věděl, že psát umím a že mi to lehce půjde, což se pak naplnilo.“ (Komárek1)

Informanti se v oblasti jejich vstupu do žurnalistiky shodují, že novinářina nebyla první volba jejich povolání, a že se k ní dostali shodou náhod. Významnou roli ve výběru novinářské profese hrál také komunistický režim, během kterého Martin Fendrych i Vladimír Mlynář patřili mezi protirežimní aktivisty. Kdežto Martin Komárek se pro žurnalistiku rozhodl na základě narození potomka a špatné finanční situace.

3.2.2 Vstup do politiky

3.2.2.1 Důvod ke vstupu

Pro aktivní působení v politice se vybraní žurnalisté rozhodli v různé době. Martin Fendrych do politiky vstoupil začátkem devadesátých let, Vladimír Mlynář koncem devadesátých let a Martin Komárek v roce 2013. Rozdílné jsou také důvody informantů ke vstupu do politiky.¹⁴

Krátce po revoluci byla ve společnosti pozitivní nálada s velkým očekáváním a lidé nejrůznějších profesí se stávali politicky aktivními, protože chtěli být u nově vznikajících věcí. Podobně situaci vnímal i Martin Fendrych, který vstoupil do politiky v roce 1992. *„Když měl člověk něco společného s opozicí jako takovou, to byl teda spíše underground, ale vzdorování to bylo. Tak vy se stanete politickou bytostí. Vy se stanete člověkem, kterému na tom okolí a na tom státu, když to rozšířím, záleží. A když pak ke mně přišel Ruml, abych šel k němu pracovat, tak mi přišlo blbě říct, že ne a byl jsem i docela zvědavý.“*

---

¹⁴ Je zajímavé připomenout, že Zdeněk Mlynář, otec Vladimíra Mlynáře, a Waltr Komárek, otec Martina Komárka, byli rovněž aktivními politiky. Tato souvislost mohla být dalším motivem pro vstup do politiky těchto informantů.

Ten proces byl velice přirozený, dneska to je trochu jiné. Dneska ty postupy tak přirozené nejsou, dneska se musí člověk rozhodnout a vybrat si, kdežto já měl pocit, že mě si to vybralo, než že já si to vybral.“ (Fendrych 3)

Na rozdíl od Martina Fendrycha vstupoval Vladimír Mlynář do politiky v době, kdy nový stát již několik let fungoval. Vladimír Mlynář měl politické ambice a o vstupu do politiky několik let přemýšlel. Když se mu následně nabídla příležitost, využil ji. *„Já jsem šel do politiky v roce 1997, když padla Klausova vláda, tak jsem šel přes noc do politiky, s tím, že mě tehdy designovaný premiér Tošovský požádal o pomoc při sestavování té vlády a posléze mi nabídli místo v té vládě, ale tomu předcházelo už dlouhou dobu, rok dva, jisté vnitřní napětí na mé straně. Já jsem tak od roku 95 cítil, že mě nebaví dávat hraběcí novinářské rady, to je jedna věc. Druhá věc, že mám silný vlastní politický názor, což jsem si myslel a myslím stále...a cítil jsem jako rozpor, že jsem já jako občan měl silný názor, který se začal stále více promítat do toho, co jsem psal já i co psal Respekt. A dostal jsem neodolatelnou nabídku se stát přes noc ministrem. Přestat dávat rady a zkusit si to sám mě prostě lákalo, tak jsem to vzal.“ (Mlynář 3)*

V odlišné době a opět jiným způsobem vstoupil do parlamentní politiky Martin Komárek. Ten měl k politice blízko ze své pozice politického komentátora a právě tato blízkost byla jedním z faktorů, které přispěly k tomu, že se z novináře stal politikem. *„Já jsem byl politický komentátor a já jsem v podstatě ANO předpověděl.¹⁵ A popravdě řečeno, protože jsem chtěl mít náskok před ostatními, jsem začal obcházet a seznamovat se s lidmi, kteří by něco takového mohli udělat. Tady jsme seděli třeba s panem Janečkem, u kterého se zdálo, že půjde do politiky, ale nakonec se mu víc zalíbily ženy, což je určitě dobrá volba. S Michalem Kocábem, Michalem Horáčkem, se kterými se znám od dřívějšíka. A takhle mě Věra Jourová, kterou jsem znal taky z dřívějšíka, seznámila s Andrejem Babišem... a já jsem s ním pak několikrát mluvil a byl jsem i na mítincích nebo na schůzích strany a nějakého jejich odborného týmu. A přišlo mi, že oni skutečně, to co já jsem si myslel, že se má udělat, chtějí naplnit a k tomu ten Andrej Babiš a jeho realizační tým, ve kterém jsou nesmírně chytrí lidé, mají dost energie. A byl jsem požádán, abych pomohl a*

---

¹⁵ *Tím se nechvástám, ale je fakt, že ve chvíli, kdy od masových stran ČSSD a ODS začali masivně odcházet voliči, bylo jich asi devět set tisíc, vytvořilo se politické vakuum a já vím ze zkušenosti, že politické vakuum se vždy naplní, a že vznikne nějaká nová strana nebo hnutí, protože ty strany, které založily politický systém, který tady byl od devadesátých let, jsou kompletně ideově vyčerpané, tak jsem to doslova napsal.(Komárek 5)*

musel jsem se rozhodnout...no tak když jsem se rozhodl, tak jsem druhý den šel za šéfredaktorem, řekl jsem mu to a skončil jsem.“(Komárek 5)

3.2.2.2 Reakce kolegů z médií

Zajímavé a poměrně odlišné byly reakce kolegů z médií na vstup informantů do politiky. Tyto různé pohledy byly způsobeny především historickými okolnostmi. *„Tak tenkrát to ti lidi podporovali, protože to bylo hned v roce devadesát a tehdy se to tak bralo, že by lidi z té opozice tam měli jít a měli by se snažit tu zemi změnit. Tak to bylo přijímané naprosto v pořádku. Spíš byl problém s kamarády. Kterí nebyli v opozici, byli normální a člověk se pak setkává s nějakou závistí, ale fakt nebylo co závidět.*“ (Fendrych 5)

Na druhou stranu kolegové Vladimíra Mlynáře jeho přechod do politiky vnímali převážně negativně. Pravděpodobně to bylo spojeno s pohledem společnosti na novináře, který už nebyl vnímán jako vhodný pro politickou činnost, ale spíše jako kontrola politiků. *„Z Respektu nejdříve s pochopením a později s takovým jedovatým zadostiučiněním. Jinak si myslím, že generálně novinářská obec se rozdělila na dvě poloviny. Jedna, která mi prudce záviděla a štválo je, že někdo udělal ten krok z té žurnalistiky rovnou na ministra.¹⁶ A druhá půlka to považovala za zradu. Takže pozitivně to přijímané nebylo. Přestože jsem znal mnoho novinářů, tak jsem to nikdy neměl jako plus. Ale bylo to mínus, že jsem vzešel z novinářské obce.*“(Mlynář 8)

Politická situace v roce 2013, kdy Martin Komárek úspěšně kandidoval do Poslanecké sněmovny, byla velmi ovlivněna politickou situací. Také osobou Andreje Babiše a jeho hnutím ANO, které mělo velkou šanci být zvoleno do Parlamentu. To bylo jedním z důvodů, že kolegové Martina Komárka nenesli jeho odchod lehce. Velkou roli sehrál také fakt, že tři měsíce před volbami koupil Babiš vydavatelství Mafra.¹⁷Tou dobou Martin Komárek již v Mladé frontě Dnes nepracoval. *„Robert Čázenský říkal, že teď budu mít o hodně drsnějšího šéfa, než jsem já. A protože se nedávno předtím setkal s Babišem, tak začal velmi věrně citovat jeho výrazivo, které je velmi výživné. A když jsem to říkal kolegům Bendové a Steigerwaldovi, se kterými jsem seděl víc než deset let v jedné kanceláři, tak Bendová říkala: Babiš si tě koupil. A byla strašně rozhozená, protože ona je*

---

¹⁶ *Tehdy ani nebylo, že by novinář kandidoval do parlamentu i to bývalo jako tabu, ale jít do nějaké funkce, to by ještě šlo, ale být ministrem, to bylo nebývalé. A nebyl k tomu precedens, ale tehdy ovšem ministr měl ještě váhu, to byla celkem vážená osoba* (Mlynář 8)

¹⁷ Vydává mimo jiné i Mladou frontu Dnes, ve které pracoval Martin Komárek

na rozdíl ode mě konzervatívec a je nerada, když se něco mění. Ale za měsíc jsem tam přišel a trochu žertem jsem říkal: No jo, Jano, mě si Babiš nekoupil, já k němu šel dobrovolně, to vás si koupil.“ (Komárek 11) Osoba Andreje Babiše není v novinářské obci příliš populární a nákup jednoho z největších tuzemských vydavatelství nebyl dobře přijat. „Babiš je v novinářské obci obecně neoblíbený a většina mých kolegů ho bere jako vetřelce. Mají obavy, že je antidemokrat, mají obavy z toho, že si toho opravdu hodně umí nakoupit, že je autokrat. Více méně všechno co se píše, tak to všechno je tam cítit. Je tam cítit dost velký odstup a většina těch novinářů, těch dobrých a dlouholetých, z té Mladé fronty a Lidových novin odešla.“ (Komárek 12)

3.2.2.3 Reakce politiků

V různých časových etapách se různil pohled politiků na novináře, kteří vstoupili do politiky. Je nutné zmínit, že do jisté míry zde opět sehrál důležitou roli historický kontext. V první polovině devadesátých let nebyl vstup novináře do politiky hodnocen negativně, ale bylo na to nahlíženo jako na něco normálního. Nešlo zde o podezíravost ze strany politiků, ale převládala spíše politická konkurence a stranické boje. „*Já jsem nebyl v žádné straně a to vyvolávalo velké komplikace, protože Ruml byl v ODS a ta měla obsazené vnitro. A je hrozně rozčilovalo, že na vnitru je náměstek, který má na starost policii a není členem ODS, tak zabírá místo straníkovi. To byl takový neustálý boj.*“ (Fendrych 6)

Jinou pozici měl před vstupem do politiky Vladimír Mlynář, který před tím působil na postu šéfredaktora týdeníku Respekt. Tento časopis se o politiku zajímal a kriticky se o ní vyjadřoval. A právě také proto nebyla reakce politiků na začátek mlynářovy politické kariéry pozitivní. Celá situace byla rovněž umocněna faktem, že se Mlynář dostal na post ministra velmi rychle. „*Tak někteří si ze mě dělali srandu. Já jsem se jako novinář soudil s ministrem Luxem o seznam zemědělských dotací...ale tehdy šlo o to, že ministerstvo tajilo seznamy lidí, kteří byli příjemci zemědělských dotací. Takže Lux mě neměl rád, ale pak jsme se spřátelili a byli jsme přátelé. Ale obecně platí, že ti politici ještě mnoho let potom říkali: No, ty to s těmi novináři umíš. A já jsem říkal, že neumím a že to mám ještě horší než oni. Byl jsem exot. Tehdy se nestávalo, že by se někdo z ulice stal ministrem. Ted' už jo, ale přede mnou snad jen Karel Kühnl. To byl redaktor Svobodné Evropy, potom ekonom, tak ten se stal ministrem průmyslu po Vladimíru Dlouhém.*“ (Mlynář 10)

Nejistotu a záporný pohled politiků vzbudil příchod Martina Komárka do politiky. Ale totéž se dá říct o celém hnutí ANO, ve kterém kandidovala většina nepolitických osobností, respektive osob bez politické minulosti. *„Tak v tom hnutí, to nejsou politici. Až na výjimky to jsou amatéři, kteří tam přišli do té sněmovny. A všichni říkali, že se rozpadneme a bude s námi konec, ale vzhledem k tomu, že se tam shodou okolností dostala parta, myslím výjimečně dobrých lidí, což v té sněmovně moc nebývá, protože nikdo není kariérní politik. Všichni mají nějakou práci a většina z nich patří k absolutní špičce, ať už to jsou podnikatelé, manažeři nebo naši lékaři. A ostatní politici, jako třeba Kalousek, to považují za jistou zradu a furt se mi vysmívá. Oni nás vůbec všechny chtěli rozhodit, ti tradiční politici. Já s tím mám problém, se s nimi bavím, ale někteří mí kolegové se s nimi skamarádili, ale já to neumím.“* (Komárek 14)

Důvody ke vstupu se v zásadě lišili jen v některých věcech. Je jisté, že zásadní roli v rozhodnutích hrál politický a zejména historický kontext konkrétního časového období. Lze však najít i společný rys pro jejich vstup do politického prostředí. Je to zvědavost a do jisté míry i politická ambice, která u všech informantů rozhodla o tomto jejich kroku.

Pohledy novinářských kolegů na vstup informantů do politiky se vcelku odlišovaly. Roli zde hrál nejen dějinný kontext, ale také různost lidí v redakcích konkrétních médií. Zatímco odchod Martina Fendrycha do politiky nebyl považován za něco nedobrého, odchod Vladimíra Mlynáře a Martina Komárka viděli jejich kolegové negativně. Dokonce skoro až jako zradu. Lze tím ilustrovat, jak se proměnilo vnímání role novináře společností. Těsně po revoluci politická aktivita novinářů nebyla vnímána negativně. Jiné to bylo s pohledem na politickou angažovanost novináře druhé poloviny devadesátých let. S postupující dobou se vytvořila pomyslná propast, která oddělovala politiky od novinářů. Speciálně u osoby Martina Komárka navíc negativně ovlivnila náhled na jeho vstup do politiky spolupráce s Andrejem Babišem, Ten před volbami koupil vydavatelství Mafra, kde Komárek předtím pracoval.

Odezva politiků na angažování novinářů v politice nebyla pozitivní. Negativní reakce politiků déle působících ve vysoké politice na aktivní působení novinářů v politice byla patrná u všech informantů. Zatímco u Martina Fendrycha byl motivem převážně stranický zaměřený konkurenční boj, u dalších dvou informantů šlo o jejich předešlé povolání

žurnalisty. Podobně jako u předešlého podtématu je zde patrná rozdílnost obou profesí a fakt, že přechod mezi nimi nebývá vnímán a hodnocen kladně.

3.2.3 Žurnalistická zkušenost v politice

Ačkoliv vybraní informanti pracovali v tištěných médiích různě dlouhou dobu, ve své profesi nasbírali zkušenosti, které mohly být využitelné v politické praxi. Kladem žurnalistické praxe je dobrá orientace v politickém prostředí, protože o ní běžně novináři publikují. Důležitější než orientaci v politice vidí informanti orientaci ve společnosti.¹⁸ U Martina Fendrycha se projevila také zkušenost mluveného projevu, který byl spjatý s tím psaným. *„Když jste v politice, tak musíte furt žvanit do televize a do rádia a já jsem začínal jako mluvčí, tak jsem se musel naučit stručně a jasně mluvit. K tomu byl člověk předtím zvyklý psát a formulovat, byť potichu, tak to má obrovskou cenu.“* (Fendrych 7)

Pro Vladimíra Mlynáře byla žurnalistické praxe vhodnou přípravou pro rychlou orientaci v problémech. Další výhodou byla zkušenost s častým psaním, které aktivní politik využívá při tvorbě nejrůznějších dokumentů. *„Novináři měli schopnost rychle se orientovat v různých druzích problémů a zformulovat si podstatu věci. Tahle schopnost je dobrá v politice, protože tam je mnoho problémů a bylo nutné se rychle zorientovat. Určitě mi pomohlo, že umím psát, takže za mě nemusel nikdo psát články. To byla možná nevýhoda, protože jsem si všechno musel psát sám. Protože se mi nelíbilo, když za mě někdo psal. Když klasický politik neumí psát, tak je rád, že to za něj napíše někdo, kdo to taky moc neumí. Věděl jsem, jak fungují média, ale za mých časů fungovala jinak, než dnes. Žurnalistická praxe je docela příprava na politiku.“* (Mlynář 12) Podle Mlynáře je podstatný také přehled v aktuálních tématech. *„Anebo ve schopnosti pohybovat se*

---

¹⁸ Spíš si myslím, že je důležitý pohled na společnost a vnímat čím žije ta společnost. Co jsou její priority, čeho se lidi bojí a v co doufají. Tenkrát to bylo jiné, než dnes. Ale s tou politikou, to se tady rodilo. Tady byla komunistická strana a my jsme čekali, že bude zakázaná nebo že bude jaksi více potrestaná za to, co tady s lidmi dělala a to se nikdy nestalo. Takže z toho plyne jistě zklamání, ale tehdy začínala nová svobodná doba, tak jsme nechtěli začínat nějakým terorem. Takže jsme to akceptovali jako samozřejmost a dnes se ukazuje, že to byla možná trochu chyba. (Fendrych 8)

v různých tématech. Jednou píšete o ptačí chřipce, pak píšete o jaderné elektrárně anebo za mých časů to tak bylo, že ta specializace nebyla tak úzce vymezená. Já jsem nepsal jenom o zdravotnictví, já jsem psal o širokém spektru témat a to je dobrý, když máte široký záběr.“ (Mlynář 13)

Kladně hodnotí svou žurnalistickou praxi pro upotřebení v politice rovněž Martin Komárek, který z pozice politického komentátora byl politice blízko. „...já jsem znal ty procesy, znal jsem všechny hlavní politiky osobně, znal jsem i mechanismus fungování stran, ale na druhou stranu to, co je podstata té politiky, že je to obrovský konkurenční boj i uvnitř těch stran, že se hodně děje pomluvami a hodně se děje zákulisními tahy, a že nelze nikomu věřit a je nutné být neustále na pozoru. Jako to jsem teoreticky věděl, ale když člověk je prakticky v tom, tak zažije jaký je to tlak, a že je to opravdu vyčerpávající.“ (Komárek 16)

Výpovědi našich informantů se shodují, že novinářská praxe je dobrá pro následné působení v politické činnosti. Každý zdůraznil jinou oblast žurnalistiky, což však souvisí i s jejich původní pozicí v žurnalistice. Konsenzus platil zvláště v oblasti orientace v politických strukturách a schopnosti vyznat se v nejrůznějších aktuálních tématech. Ale rovněž ve schopnosti formulovat a následně i sepsat své politické myšlenky a návrhy.

3.2.4 Očekávání od politiky

Z pozice novinářů měli vybraní informanti své politické názory, ale také předpoklady, jak to v politickém prostředí vypadá. Třebaže se pohybovali všichni v blízkosti politiků, reálná podoba politické kultury a chování ve vrcholné politice je zaskočilo. Očekávání spojená se svržením minulého režimu a pozitivní nálada ve společnosti byla důvodem pozitivního očekávání u Martina Fendrycha. Překvapením pro něj byla proměna charakteru osobností a také negativní přijetí v prostředí politiky, která se teprve transformovala po velkém ideologickém převratu. „Všechno vždycky funguje jinak, než do toho vstoupíte. To je základní axiom. Samozřejmě, když jsem šel na vnitro, tak jsem nepředpokládal, že tam budu někomu překážet, tak to je jedna z věcí, která člověka zaskočila. Taky mě překvapilo, jak se vyvíjela ODS a jak se vyvíjel Klaus, protože ze začátku jsem byl jeho fanda, líbilo se mi, co dělá a zdálo se mi, že je v pořádku a čím déle to trvalo. Čím déle jsem byl svědkem těch událostí a čím více jsem pronikal do podstaty té

bezpečnosti, tak víc jsem viděl, že Klaus není v pořádku. A to bylo pro mě velké zklamání.“
(Fendrych 9)

Pro Vladimíra Mlynáře byla největší konsternací velká komplexnost problémů. Zatímco jako novinář vnímal problémy spíše jednodušší optikou, po proniknutí do vyšších pater politiky narazil na jinou realitu. *„Jasně. Když jsem byl novinář, tak jsem si myslel, že existují špatná a dobrá řešení. A když jsem se stal politikem, tak jsem zjistil, že existují jen různě špatná řešení. Hodně špatná a méně špatná, a že je to romantická iluze veřejnosti nebo novinářů, že existuje třetí řešení a většinou máte na výběr různě blbá řešení. A jste svázán strašnou spoustou předpisů, pravidel, legislativy, která znemožňuje zdravoselské rozhodování. A já jsem říkal, že problém moderní společnosti, který se za posledních deset patnáct let dramaticky zhoršuje je to, že vládnutí nebo správa věcí veřejných je čím dál víc komplikovanější. Zatímco ta žurnalistika je čím dál jednodušší.“* (Mlynář 14)

Nejméně se očekávání od politiky změnilo u Martina Komárka. Nicméně i on byl, podobně jako Martin Fendrych, zaskočený negativním přístupem poslanců. *„Neřekl bych, že zásadně. Funguje hodně na těch zákulisních dohodách a funguje hodně na tom, že mají velký vliv lobbisté a mocenské a podnikatelské skupiny. Že někteří poslanci prosazují jen konkrétní pozměňovací návrh, za který jsou nějak motivovaní, ale nevím jak. Opravdu jsem se s korupcí nesetkal a ani ve svém okolí. Fakt jsem se s tím nesetkal. Nebyl jsem si schopný představit intenzitu toho negativního tam, ať už ve sněmovně nebo tak. Za tím pultíkem se z jinak inteligentních lidí stávají zvířata, která tam používají všechno. Nadávají si. Já myslím, že ta atmosféra je nepřírozená a nepřátelská. Na to jsem si nebyl schopný zvyknout ani po těch letech.“* (Komárek 17)

Politická očekávání nebyla naplněna u všech zkoumaných informantů. To poukazuje na proměnlivost a nečitelnost politiky samotné. Je dobré zdůraznit, že konsternace z politiky byla různá. Nejvíce překvapila novináře negativní atmosféra v Poslanecké sněmovně, která hraničí až s nenávistí a neodpovídá chování, jež by náleželo osobám s tak vysokým postavením. Neočekávané byla rovněž komplexnost politických problémů a omezené možnosti jejich řešení.

3.2.5 Rozdílnost vnímání problému z pohledu politika a novináře

Na rozdílnost vnímání kauz pohlíží Martin Fendrych jako na ne zcela přirozené. Podle něj jde hlavně o osobnost novináře či politika, než o samotnou profesi. Naráží zde zejména na senzace chtivost určitého typu novinářů. *„Ty pohledy by se mohly lišit a nemusely. Když jste politik, tak novináři po vás jdou a to je v pořádku, tak to má být. Problém je, když potom zjistíte, že ti novináři jsou spojení, nebo za mě to tak bylo, s těmi starými policajty, kteří se báli, co s nimi bude, když přichází nová garnitura. Vymýšleli různé lži a podvody, o mé ženě psali, že bere drogy, což nebyla pravda. Narazíte na to, že ti novináři se skládají, jako celá společnost, z lidí nejrůznějších. Jedni jsou slušní, skvělí a inteligentní. A někteří jsou lumpové, kteří chtějí škodit. Je to jako všude. Na tohle narazíte a vznikne ve vás určitá nedůvěra a pozornost a ostrážitost. Tak to takhle bylo. Když jste náměstek vnitra pro policii, tak to je terč.“* (Fendrych 10)

Jasnější rozpor v nahlížení na nejrůznější kauzy z pohledu politika a žurnalisty prezentoval Vladimír Mlynář. Podle něj mají obě profese určitou společenskou roli, která se promítá do jeho života. *„Jasně, Respekt jako velký tepač vlád v té době, ale byly jiné časy a my jsme byli hodně kritické médium, tehdy velké noviny nebyly tak kritické. Ale zase dneska se ani naše nejkritičtější články v Respektu nedají srovnat s tím, co se produkuje dneska...Ale kritizovali jsme spoustu věcí, třeba jsme rozkrývali financování ODS a kvůli tomu padla v devadesátém sedmém Klausova vláda. Ale pak v politice jsem pochopil spoustu věcí, že strany se musí financovat, a že to nikde na světě v demokracii ani u nás ani jinde ve světě, nemůže fungovat tak, že všechno je průhledné a transparentní. A že když to není průhledné, tak to nemusí být zločin a je to taky nesmyslný požadavek. Teda nesmyslný. Média musí tlačit na transparentnost, protože kdyby se nestarali, tak by se ti politici nestarali o nic. Každý má svou společenskou roli.“* (Mlynář 15)

Vladimír Mlynář naráží na nutnost komplexního vnímání politika a černobílého vnímání novináře. *„Za mých časů to tak bylo. Nevím jak je to dnes.“* (Mlynář 16) Zmiňuje také idylický pohled novináře, který věří, že se najde ideální řešení situace. *„Já jsem věřil, že existují ideální řešení. A je třeba politiky kritizovat, že nevolí ta správná řešení. Když jsem přišel do politiky, tak jsem zjistil, že ideální řešení, o kterých novináři věří, že existují, tak nejsou. Ta veřejná správa je složitá věc a můžete se chovat slušně a poctivě v politice, ale není to tak, že stačí něco hezkého chtít a hotovo.“* (Mlynář 17)

Své přesvědčení dokládá příkladem z jeho politické praxe. *Dám vám příklad. Znáte případ prasečáku v Letech? My jsme to tehdy velmi kritizovali, že tam, kde byl za války internační tábor pro Romy, odkud je posílali do plynu, je prasečák. A říkali jsme, že je to ostuda, a že by stát měl jít a vykoupit to. A když jsem se stal ministrem, tak jsem si tu agendu dobrovolně vzal, že to zařídím, abych vzápětí zjistil, že to nejde. Že ten prasečák je soukromý a ten majitel za něj chce několikanásobnou částku. A žádný stát nedá padesátinásobek ceny a žádný zákon, který by vám umožňoval vzít mu ten prasečák, není. Tak ho přesvědčujete, aby vám to prodal, ale on nechce. A lidi na vás ještě křičí, že stát má jiné potřeby, jako postavit mateřskou školku, než vykupovat prasečák. To je prostě pseudoproblém to vykupování prasečáku. A vy se snažíte a po šesti měsících zjistíte, že nemáte výsledek. Protože to není tak lehké, jak jste si myslel. A novinář napíše, že politik je neschopný, že po šesti měsících není výsledek. A v té politice zjistíte, že to nestačí jen hezky chtít.*“ (Mlynář 17, 18)

Odlišně vidí pohled politika a novináře také Martin Komárek. Důvody proč tomu tak je, vidí v rozdílnosti týmové práce a práce jedince. *„Novinář chce vyprávět jiný příběh, chce říct lidem něco, co je zajímavé. Politik musí prosadit nějaké věci a hlavně já jsem byl komentátor a teď jsem člen týmu. A když je někdo člen týmu, tak na ty věci hledí jinak. Jestli mě něco mrzí, tak že si nemůžu udělat srandu z Babiše.*“ (Komárek 18) Zdůrazňuje bipolární pohled novinářů, ale také ne zcela správný pohled politiků. *„Novináři jsou moralisti a chtějí ten problém vidět tak nebo tak. Proč jsi řekl to, když jsi řekl před rokem to. To je umělý pohled. Lidi se mění, politici se mění a novináři. Včetně mě a já jsem to znal velice dobře, že to všechno zjednodušují a často kritizují politiky nikoliv za to, za co by si tu kritiku zasloužili. A oni si tu kritiku zaslouží všichni včetně mě, včetně hnutí ANO, ale kritizují blbosti.*“ (Komárek 19)

Problematiku nastiňuje v příkladu z nedávné zkušenosti z politiky. *Probírá se rozpočet a jde o obrovské peníze a já zpětně vidím, že jsem měl daleko víc přesvědčovat kolegy o tom, abychom podpořili návrh, byť nepřátelské poslankyně Kovářové, aby se dalo čtyři sta milionů na památky navíc, když teď vidím kolik jich je zdevastovaných a jak je to potřeba. No tak novináři probírali to, že si poslanci přidávali o pět tisíc, při čemž to bylo automatické zvýšení, které vyplývalo ze zákona o poslaneckých platech. Já to chápu a je to dobře, že se píše o poslaneckých platech, ale mělo by to být v poměru k tomu, jak důležitý*

je ten rozpočet pro tu zemi a kolik peněz můžou ti ministři opravdu ztratit, pokud s nimi nakládají blbě. Jsou to desítky a stovky miliard. To se nemusí ani ukrást.“ (Komárek 19) Politické působení mu změnilo pohled nejen na práci novinářů, ale i na práci politiků. *„Určitě, já bych byl určitě náročnější. I sám bych byl lepší novinář a skoro bych řekl, že kdybych byl šéfredaktorem, tak bych všem svým zaměstnancům důrazně doporučil půlroční stáž v parlamentu, aby zjistili, jak to tam chodí. Ale na druhou stranu, kdybych byl šéfem strany, tak bych všem svým politikům doporučil, ať se jdou podívat do novin a dělají na směny taky půl roku.“ (Komárek 20)*

Vnímání nejrůznějších politických, ale také mimopolitických kauz, kterými se zabývají politici, ale také novináři, se často liší. Konfrontaci obou pohledů vnímají všichni informanti, protože museli na věci nahlížet ze strany politika i ze strany novináře. Naši informanti se neshodli na podobnosti pohledů na aktuální politické problémy novináře a politika. Na jedné straně Martin Fendrych rozlišuje spíše mezi lidmi než přímo mezi těmito dvěma profesemi, na straně druhé Martin Komárek s Vladimírem Mlynářem to vidí jako odlišný pohled politiků a novinářů. Argumentují neuceleným vnímáním novináře, který do jisté míry hledá spíše senzaci, než fakta.

3.2.6 Správnost rozhodnutí vstoupit do politiky

Politická kariéra do velké míry ovlivnila nebo ovlivňuje informanty v jejich životní kariéře. Zpětně neshledávají vstup do politiky jako chybu, ale jako životní šanci a zkušenost. Martin Fendrych cítil velkou šanci na změnu v krátké době po revoluci, kdy se tvořil nový stát. Korupce bývá považovaná za průvodní jev politiky, ale ani tato negativní konotace nebyla pro něj důležitá. *„To nebylo jako dneska, kdy existuje přesvědčení, že politika jako celek je špína a korupce. A ani dneska to není pravda, ale tehdy člověk vstupoval ne do politiky, ale na vnitro, aby něco změnil k lepšímu, že má zkušenosti s tou Státní bezpečností a s tím útvarem a chce, aby to tady nebylo. Aby společnost byla otevřená a policie, aby byla zbavená politické direktivy. A to se do jisté míry povedlo.“ (Fendrych 12)*

Nelitoval ani Vladimír Mlynář, který ale vnímá jako neprospěšný svůj rychlý postup v politice. *„Stát se přes noc ministrem nebylo správné, a měl jsem postupovat pomaleji. Ale nelituju, že jsem odešel z žurnalistiky. Způsob, jak jsem pak lezl do politiky, byl moc rychlý a já jsem tam nasekal spoustu chyb z nezkušenosti a ty mě stály mnoho sil a*

politické krve. A přispěly k tomu, že jsem nebyl úspěšný politik, ale nelitoval jsem odchodu z žurnalistiky.“ (Mlynář 19) *„Litoval jsem, jak jsem byl v politice. Ne, že jsem byl v politice, tak bych to řekl.“* (Mlynář 20)

Martin Komárek považuje vstup do politiky jako získanou zkušenost a hnutí, za které kandidoval, přisuzuje roli v kultivaci politické scény. *„Nedávno jsem o tom přemýšlel. Určitě je to dobrá zkušenost, která se nedá zaplatit. Já jsem měl obrovské iluze o lidech, teď třeba vím, jakých sviháren jsou lidi schopní se dopustit i na svých kamarádech. Ale pořád si myslím, že základní myšlenka ANO a směřování ANO jednak k nápravě chodu politiky a jednak, aby politika nepřekážela rozvoji země, ale naopak ho nějak nakopla, že je to dobrý, a že i to stojí za to.“* (Komárek 22)

Všichni informanti se shodují, že jejich vstup do politiky nebyl chybný a své participace ve vysoké politice nelitují. Ačkoliv cítí, že politika je často vnímána v negativních souvislostech a politici se v ní nechovají vždy zcela korektně. Vladimíra Mlynáře mrzí způsob, jakým se v politice na začátku pohyboval, ale ne samotné bytí v ní.

3.2.7 Možnost návratu k žurnalistice

Rozporuplné názory informantů najdeme v otázce k možnosti návratu k žurnalistice po ukončení politické kariéry. Jediným z informantů, který se k žurnalistice vrátil, byl Martin Fendrych. Podle něj je to obtížné, ale lze se stát opět novinářem. *„Je to těžké. Jako politik, třeba toho mého typu, to znamená politik nepolitik, když nejste ve straně, nejste úplně politik. Vzbuzujete určitou nedůvěru, protože jste byl v těch mocenských strukturách. Protože jste měl možnost nahlídnout do těch tajných zpráv tajné služby. Měl jste možnost ovlivňovat vznik zákonů a tak dále. Prostě, když je člověk na vnějšku, tak budí tu nedůvěru dvakrát nebo desetkrát tolik. Takže ta nedůvěra určitě byla.“* (Fendrych 14)

Ovšem zmiňuje rovněž nutné podmínky pro návrat k žurnalistice. *Já si myslím, že může jít novinář klidně do politiky, to vůbec není problém, ale už to není novinář, ale politik. A taky se pak může k té novinářině vrátit. Záleží na tom, jaké si v té politice udělá jméno. Radek John, známý novinář ještě z doby komunismu, který se přehoupl do té nové doby celkem šikovně, pak se stal politikem Věcí veřejných. Politické strany, která byla vysoce podezřelá a byl to projekt podobný jako u Babiše, firemní. A dostal se pak dokonce na post ministra vnitra, a když skončil, tak přešel ještě v době, kdy byl poslanec, což bylo*

absurdní, do Týdne a televize Barrandov. V Týdnu se změnilo vedení a já jsem odtud odešel, protože to pro mě bylo naprosto nepřijatelné a ten den jsem podal výpověď. Tam se ukázalo, že člověk, který ztratí kredit jako politik, tak ho nezíská jako novinář. Když to řeknu obecně. Když se budete slušně chovat jako politik, pokud nebudete za sebou mít skandály a nebudete evidentně sloužit někomu, kdo s tou demokracií nemá nic společného, tak se můžete vrátit. Bude to těžké, ale můžete se vrátit. (Fendrych 23)

Opačný názor než Martin Fendrych zastává Vladimír Mlynář. *„Ale co nesnáším, a hluboce, je to, že jsem chvíli novinář, pak chvíli politik a pak zase novinář. Nevěřím na to a myslím, že to nejde. Když jste novinář, tak kritizujete, nadáváte a žádáte nespílitelné věci, a když jste politik, tak máte věci řešit a nestěžovat si. A nesnáším to měnění rolí a nejhorší je, že když jste novinář a z politiky si odnesete nějaké know-how a jdete s tím do novinářiny. Fuj. Neříkám, že to nejde, ale je to nefér. Zneužíváte ty informace. A přecházení mezi těmi rolemi je špatně. Nikdy bych to neudělal a nikdy jsem to neudělal. To samé politika a byznys. U každé role se musíte nějak chovat, zastávat nějakou pyramidu nebo puzzle, kde má každý své místo. Nemůžete to místo měnit, jak se vám zamane. To je možná individuálně pohodlné a zajímavé, ale v té společnosti to dělá neplechu. Musíte se trefit do díry, kde jste. Já nesnáším ty, co mění tu pozici, jak se jim zamane, protože když se pak vrátíte do žurnalistiky, tak pořád děláte politiku a ne žurnalistiku.“ (Mlynář 15)*

Podobně jako Vladimír Mlynář, tak i Martin Komárek zpochybňuje možný návrat k žurnalistice. *„Ne, já jsem vždycky říkal, že to není možné. Člověk by nebyl důvěryhodný ani důvěryhodný sám před sebou, ale přemýšlím, jakým způsobem ty zkušenosti co mám sdělit, protože jsem víc novinář než politik. A doufám, že to najdu.“ (Komárek 21)*

Návrat k žurnalistice po absolvování politické kariéry je pro dva z našich informantů nereálné, ačkoliv Vladimír Mlynář připouští, že to jde, ale není to správné. Myslí si, že každá tato profese v sobě nese jinou společenskou roli a pohybovat se mezi těmito rolemi je nepřipustné. Martin Komárek se domnívá, že to možné není, protože by už nepůsobil důvěryhodně. Pro Martina Fendrycha to není nemožné, ale novinář nesmí způsobit žádné skandály v roli politika. Výsledky tohoto okruhu demonstrují i životní rozhodnutí informantů. Zatímco Martin Fendrych se do médií vrátil, Vladimír Mlynář nikoliv.

3.2.8 Proměna pohledu na žurnalistiku

Politická aktivita a jistá časová odmlka od žurnalistiky přispěly k tomu, že se z části změnilo nahlížení informantů na žurnalistiku. Pohled na žurnalistiku se změnil u každého informanta jinak a rozdílný je také přístup k novým mediálním prostředkům, které nabízejí sociální síť.¹⁹ Působení na Ministerstvu vnitra mělo vliv na Martina Fendrycha obzvláště v přístupu ke zdroji informací. *„Když pracujete na vnitru a máte na starosti policii včetně vytváření policejních norem, když vidíte do podstaty toho, jak fungují tajné služby, protože já jsem byl v Radě pro zpravodajskou činnost, tak se na to díváte trochu jinak. Zaprvé nemáte takovou důvěru k těm policistům jako mnozí novináři, protože jsou to taky velcí pohádkáři a sledují taky vlastní zájmy. Takže pro mě jako pro bývalého náměstka pro policii je takřka nemožné, abych se spolehl, že mi policajt říká pravdu. To bych ho musel opravdu dobře znát, musel bych znát, jaké jsou jeho životní postoje, abych mu tu důvěru poskytl. Takže pokud máte za sebou takovouto kariéru, tak se na to díváte prostě jinak. Máte daleko větší zkušenosti, než vaši kolegové, kteří tu polici znají jenom zvenku a z těch pár styků, které mají“.* (Fendrych 17)

Vladimír Mlynář rovněž změnil během své politické kariéry názor na žurnalistiku. Podle něj noviny, hlavně v poslední době, vytváří virtuální realitu. *„Když vejdete do politiky, tak zjistíte, že to co píšou noviny o politice, byla kdysi z padesáti procent pravda a dneska je to možná z devadesáti procent pravda. Já nevím. Ale tak jak říkal Václav Bělohradský, že vytváří virtuální realitu²⁰.“* (Mlynář 23)

Aktivního poslance Martina Komárka jeho působení v politice spíše utvrdilo v jeho domněnce, že se novináři a politici vzájemně nechápou. A toto nepochopení považuje za nedobré. *„Takže, mě se to v té politice potvrdilo, že je to tak. Že politici skutečně nechápou média a média zase nechápou politiky. Ta propast mezi politikou a médií je větší než by měla být...Není to správně a ani jedné z těch skupin to nelze vysvětlit. Já to neumím a*

---

¹⁹ Facebook, Twitter

²⁰ Václav Bělohradský měl tezi, že kdysi člověk znal jen to, co viděl a na co si sáhl. Takže, když přešel za humna do vedlejší vesnice a to byl jeho životní obzor. A pak byl ještě Bůh nad ním. Pak přišla média a člověk si začal číst v novinách o něčem, co jste nikdy neviděl, ale jenom jste si četl. Třeba tam psali o tom, jak to vypadá v Africe. Pak přišla televize, která začala ukazovat nějaký obraz, a už jste začínal mít pocit, že víte, jak to vypadá v Africe, protože jste viděl toho nosorožce. A on vypadal jako živý ve vašem obýváku. A to je ta virtuální realita a ta televize už tehdy zjednodušovala tak, že máte pocit, že víte, ale ve skutečnosti nevíte, protože jste v Africe nikdy nebyl. (Mlynář 23)

kolegům to nedokážu vysvětlit. Jako, že novinář nemusí být nutně zločinec, který ho chce dostat, ale člověk, který chce vyprávět zajímavý příběh čtenářům.“ (Komárek 24)

Názory našich informantů se lišily také v oblasti pohledu na soudobou žurnalistiku a její trendy včetně užívání sociálních sítí. Martin Fendrych myslí, že žurnalistika se zprofesionalizovala, a že je nutné rozdělovat na kvalitní novináře a na bulvární novináře. *„Ta žurnalistika se do značné míry zprofesionalizovala...já teď dělám v Economii, kde se člověk setkává s více tituly. Hospodářské noviny, iHned, Respekt a nevím co. Já se stýkám s komentátory, a čím jsem s nimi více v tom denním styku, tak vidím, jak jsou ti lidi kvalitní, že mě to překvapuje a nečekal bych to. Je zajímavé, když člověk sleduje ty výroky prezidenta na adresu novinářské obce, tak jak je to často velice mimo. Ti lidi jsou často velice vzdělání, znají několik jazyků, svoji oblast znají perfektně. Člověka to překvapuje. Jsou to něco jako špičkoví lékaři ve svém oboru. Potřeba je také rozlišovat, jaké je to médium a kdo do něj píše. Něco jiného jsou bulvární média a něco jiného jsou média, které mají neznámého majitele a celkem neznámý účel, proč vůbec vznikla. Jsou různá fake média, ale o nich nemluví. Já mluvím o těch zavedených, kterých si, jak tam pracuju, nesmírně vážím.*“ (Fendrych 20)

Sociální sítě považuje za nový prostor, kde politici na média útočí. *„A poslední fáze nastala s rozmachem internetu a sociálních sítí, kdy se ocitáte v úplně novém světě, kde žurnalisté jsou terčem útoků politiků. To my jsme v těch devadesátých letech neměli. A zároveň do toho vstoupila další rovina jako Facebook, Twitter a tady ty sítě, které vám umožní ten direktní kontakt s těmi voliči. A zároveň vám to umožňuje obcházet média, kontrolovat je jiným způsobem. Děje se to u nás a děje se to venku.*“ (Fendrych 16)

Soudobá žurnalistika je pro Vladimíra Mlynáře nesrovnatelná s tou, která byla v době, kdy působil jako novinář. Zároveň se negativně staví k internetovým médiím a sociálním sítím, které považuje za příliš zjednodušující a viní je z vytlačení veřejné debaty. *„Žurnalistika zemřela. Nebo to, co jsme my vyznávali jako žurnalistiku, tak to už dneska neexistuje. Elektronizace médií a zejména sociální sítě rozebírají veřejnou debatu na sociální bubliny lidí, kteří se jen utvrzují ve svých názorech. Z mého pohledu byla žurnalistika o přinášení informací a díky letitým postupům, které byly vybudované. A o nějakém veřejném prostoru pro společenskou debatu o společenských problémech. Dnes je to jen o rychlosti ne o přesnosti informací a veřejná debata se vypařila, protože všechno je*

o sto čtyřiceti znacích a o zjednodušování a výkřicích. Ne o debatě. Ale já jsem stárnoucí zahorklý padesátník, který přestává rozumět světu, kde žije.“ (Mlynář 21)

Martin Komárek považuje za problém nedostatek finančních prostředků v médiích, který ovlivňuje jejich kvalitu. *„Právě vzhledem k tomu, že těch peněz je málo, tak mají novináři víc práce a je potřeba zaměstnávat mladší lidi za méně peněz. Neříkám, že jsou nutně horší, ale ty zkušenosti jsou taky důležité. Tak bych řekl, že je méně času a méně vůle dotahovat věci do konce včetně editace i včetně toho, že ty noviny jsou tenčí a často polepené inzercí.“ (Komárek 26)* Sociální sítě vnímá neutrálně a vidí v nich nový zdroj pro novináře. *„Všimněte si, že dnes polovina článků začíná tím, co prohlásil ten a ten na sociálních sítích. Politici mají sociální sítě jako první kanál ke zveřejňování věcí a teprve pak přicházejí média a ty opisují ze sociálních sítí. Hledají tam témata. Sociální sítě jsou, mají negativa i pozitiva a člověk se s nimi vyrovná nebo nevyrovná. Já kdybych nebyl politikem, tak bych se k nim choval jako moje dcera Marta. Tedy, že bych je ignoroval. Protože jako politik nebo řekněme spisovatel vím, že je to dobré na propagaci, ale je to dvousečné. Člověk se tam může ztrapnit, ale může i vyhrát.“ (Komárek 27,28)*

Aktivní činnost ve vysoké politice změnila vnímání žurnalistiky včetně jejích nových trendů. Informanti je s absolvováním politické zkušenosti chápou v širším kontextu. Změnily se také přístupy informantů k žurnalistice. Zatímco Martin Fendrych oceňuje větší profesionalitu novinářů a do práce v médiích se vrátil, Vladimír Mlynář novinářinu kritizuje pro stále větší zjednodušování a po ukončení politické kariéry začal pracovat v soukromé firmě. Pro Martina Komárka, jenž stále v politice působí, se potvrdil jeho předpoklad o odcizení politiků a novinářů. Do práce v médiích se již vracet nebude.

Závěr

Ve své práci jsem se soustředil na porovnání pohledů třech vybraných novinářů, kteří aktivně působili nebo působí v politice. Na změnu vnímání žurnalistiky v průběhu jejich politického působení. K výzkumu byli vybráni reprezentanti tří kategorií. Martin Fendrych, novinář, který aktivně v politice působil a poté se vrátil k žurnalistice. Vladimír Mlynář jako novinář působící v politice, jenž se následně k žurnalistice nevrátil. A novinář Martin Komárek, který je aktuálně činný v politice. Se všemi jsem se sešel v Praze a udělal polostrukturované rozhovory. Ty jsem v přeepsané podobě přidal do přílohy této práce.

Cílem práce bylo zjistit, jak se proměnilo jejich vnímání žurnalistiky během jejich politické kariéry. Zároveň jsem se soustředil také na možné důvody k rozhodnutí vstoupit do politiky. Hlavní výzkumnou otázkou této práce bylo: *Jak se proměnilo vnímání žurnalistiky vybraných novinářů během jejich působení v politice?* V rámci několika okruhů jsem výsledky zanalyzoval a snažil se najít vzájemné odlišnosti ve výpovědích dotazovaných novinářů. Okruhy otázek jsou k nahlédnutí v přílohách.

V práci je zahrnut historický exkurz zabývající se novináři, kteří působili v politice od dob První republiky do listopadu roku 1989. V této části je znázorněno, jaké byly důvody ke vstupu do politiky novinářů v různých obdobích a je určena pro porovnání se mnou zkoumanými. Závěry naznačily možnou paralelu u novináře Martina Fendrycha, u nějž byla motivace pro vstup do politiky podobná situaci z období První republiky. V obou případech vznikala nová země respektive obnova státu. Novináři angažující se v politice během druhé světové války anebo za dob komunistického režimu Československu měli motivaci ideovou. To znamená, že novináři, kteří se totalitnímu režimu podvolili, dostávali politické funkce odměnou nebo o ně usilovali kvůli jejich politickému přesvědčení. To se netýkalo žádného z informantů, protože jejich motivací byla vnitřní nechuť z politické situace té doby a do jisté míry i politická ambice.

Z výzkumu vyplynulo, že oslovení novináři si nevybrali povolání novináře primárně, nýbrž se k médiím dostali více méně náhodou. Velkou roli ve všech případech hrál komunistický režim. Zejména v případě Vladimíra Mlynáře a Martina Fendrycha, když s režimem názorově nesouhlasili a působili v opozici. V případě Martina Komárka se jednalo

o možnost působení v oblasti, kde se vyznal a rozuměl jí a rovněž o možnosti lepšího finančního ohodnocení.

Do politiky vstoupili všichni s jistými politickými ambicemi, ale současně jim k tomu napomohly dobové souvislosti. U Martina Fendrycha to byla pozitivní atmosféra v nově rodícím se státě. Vladimíru Mlynářovi byla přímo nabídnuta funkce od tehdejšího designovaného premiéra Josefa Tošovského. Pro Martina Komárka byl impulz nově vzniklé ambiciózní politické hnutí. Určitě je na místě zdůraznit, že roli sehrála i zvědavost.

Všichni tři dotazovaní novináři se shodli, že žurnalistická zkušenost jim jednoznačně pomohla v kariéře politika. Ocenili zejména dobrou a rychlou orientaci v aktuálních problémech nebo schopnost psát i delší texty.

Všichni informanti měli při vstupu do politiky jiná očekávání, než na které narazili. Větší slušnost a kultivovanost chování očekávali Martin Komárek a Martin Fendrych. Toho zaskočil i fakt, že některým politickým kolegům vadil. Vladimír Mlynář poukazuje na to, že jej překvapila složitost problémů, protože ještě v pozici novináře tyto problémy vnímal zjednodušeně.

Informanti se neshodli na podobnosti při nahlížení na politické kauzy z pozice novináře a z pozice politika. Martin Fendrych nevnímá tyto pohledy nikterak rozdílně, ale domnívá se, že záleží více na lidech a jejich vlastnostech a povaze než na jejich profesi. Odlišný názor zastávají Martin Komárek a Vladimír Mlynář, kteří považují pohled novináře za nekomplexní. Podle nich se novináři rovněž soustředí více na senzace než na reálnou problematiku.

Rozhodnutí stát se politikem žádný z informantů nelituje. Pro Martina Fendrycha to byla příležitost něco změnit na Ministerstvu vnitra po předešlých letech komunistické vlády. Vladimír Mlynář měl politické ambice již delší dobu a vstupu do politiky nikdy nelitoval, ale mrzí ho průběh jeho politické kariéry. Podle něj se neměl stát ministrem tak rychle a měl postupovat pomaleji. Za dobré rozhodnutí to považuje i Martin Komárek, pro něj je to, dle jeho slov, dobrá zkušenost. A oceňuje také pozitivní vliv hnutí ANO na domácí politickou scénu.

Možný návrat k novinářskému řemeslu po ukončení politické kariéry nevidí informanti jako příliš vhodné. Martin Fendrych připouští, že návrat je možný, ale za

podmínek, že s politikem nejsou spojeny žádné skandály a vykonává svou funkci čestně. Vladimír Mlynář možnost návratu k novinářině nevidí jako nereálný, ale pokládá jej za zcela neférový a nesprávný. Podobně se k tomu staví i Martin Komárek, pro něž by následně novinář ztratil důvěryhodnost.

Součástí této práce bylo odpovědět na výzkumnou otázku: *Jak se proměnilo vnímání žurnalistiky vybraných novinářů během jejich působení v politice?* Zkoumaní informanti se shodli, že politická činnost měla vliv na jejich vnímání žurnalistiky a na fungování médií. Martin Fendrych vidí rozdíl v profesionálním přístupu některých novinářů. Jinak vnímá také vyjádření policejních představitelů, kteří si podle něj často situaci přikrášlují. Nahlížení Vladimíra Mlynáře se změnilo a vnímá žurnalistiku jako výrazně odlišnou od té doby, kdy jako novinář sám pracoval. Domnívá se, že novináři problémy převážně zjednodušují a nevedou o nich debatu. Martin Komárek se v politice utvrdil ve svém přesvědčení, že politici a novináři se vzájemně nechápou a jsou si příliš vzdálení.

Z analýzy vyplývají také odpovědi na dílčí otázky. Jaké byly důvody informantů pro vstup do politiky? A jaké jsou společné znaky žurnalistiky a politiky? Důvody informantů vstoupit do politiky byly svázány s důležitými dobovými okolnostmi. V případě Martina Fendrycha to byla Sametová revoluce a pád vlády u Vladimíra Mlynáře a Martina Komárka. Jistou roli však sehrála zvědavost a politické ambice všech informantů. Společné znaky politiky a žurnalistiky vidí informanti ve schopnosti rychle se orientovat v aktuálních problémech či v dovednosti napsat delší text.

Výzkum přinesl několik možností, jak navázat na tuto práci. Nabízí se zkoumání problematiky sociálních sítí a jejich vlivu na soudobou žurnalistiku a její následný vývoj. Možné je i porovnání přístupu k žurnalistice v devadesátých letech a v novém tisíciletí.

Seznam literatury

ANÝŽ, D. *Nechávám po sobě čistý stůl, říká Pavel Tigríd*, In Mladá fronta Dnes, Mafra 30. 5. 1996, s. 18.

BEDNAŘÍK, Petr, Jan JIRÁK a Barbara KÖPPLOVÁ. *Dějiny českých médií: od počátku do současnosti*. Praha: Grada, 2011, 439 s. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3028-8.

CRESWELL, John W. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing among Five Traditions*. Sage, 1998. ISBN 07-619-0144-2.

HEJNÁ, Karolína. *Dr. Jan Herben – novinář a politik (1857-1936)*. Praha, 2013 131 s. Diplomová práce (Mgr) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních technologií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Martin Sekera, Ph.D.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

KABÁTOVÁ, Veronika. *Jiří Pichl – novinář a politik (1872-1952)*. Praha, 2011. 86 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí práce doc. PhDr. Barbara Köpplová, Csc.

KONČELÍK, Jakub, Pavel VEČEŘA a Petr ORSÁG. *Dějiny českých médií 20. století*. Praha: Portál, 2010, 310 s., xxxii s. obr. příl. ISBN 978-80-7367-698-8.

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014, 539 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

PÁVOVÁ, Jana. *Václav Kopecký (1897 – 1961) Portrét komunistického politika*. Praha, 2008. 236 s. Rigorózní práce Univerzita Karlova, Filosofická fakulta, Ústav českých dějin. Vedoucí práce: Prof. PhDr. Jan Rychlík DrSc.

Online zdroje

ČTK. *Zeman přijal Nečasovu demisi*, In tyden.cz [online], EMPRESA MEDIA a.s., 2013 [cit. 18. 6. 2013], http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/zeman-prijal-necasovu-demisi_273719.html

Seznam zkratek

BBC – British Broadcasting Corporation

ČSSD – Česká strana sociálně demokratická

ČTK – Česká tisková kancelář

ODA – Občanská demokratická aliance

ODS – Občanská demokratická strana

TASS – Tisková agentura Sovětského svazu

Přílohy

Okruhy otázek

Proč jste si vybral žurnalistiku jako jednu ze svých profesí?

Co pokládáte za svůj největší novinářský úspěch?

Co vedlo k vašemu rozhodnutí vstoupit do politiky?

Co považujete za svůj největší politický úspěch?

Jak vnímáte žurnalistiku dnes? Proměnilo se vaše vnímání žurnalistiky během vašeho působení v politice?

Pomohla vám nějak vaše novinářská zkušenost v politice?

Myslíte si, že vstup do politiky byl správný krok? Udělal byste to znovu?

Funguje politika jinak, než jste si mysleli před vstupem do ní?

Je možné se vrátit zpátky k žurnalistice po politické kariéře?

Změnil jste pohled na politické kauzy? Lišil se pohled novináře a politika?

Vnímali vás zaběhlí politici negativně? Z pohledu, že jste byl předtím novinářem?

Jak reagovalo vaše okolí na vstup do politiky? Ať už rodina nebo vaši bývalí žurnalističtí kolegové?

Přepis rozhovoru s Martinem Fendrychem

28. 3. 2017, Praha

1. Martin Ritz (MR): Proč jste si vybral žurnalistiku jako svou profesi?

Martin Fendrych (MF): To je složité. Já jsem si žurnalistiku jako takovou nevybral. Já jsem byl za komunistů v opozici a dělal jsem různá povolání a zároveň jsem psal různé věci od románů, přes básně až po různé eseje. Dělal jsem různá bytová čtení, veřejně to samozřejmě nešlo, zároveň jsem se snažil i publikovat a do toho jsem se seznámil s lidmi, kteří dělali podzemní časopisy Vokno a Revolver Revue. A s nimi jsem se začal kamarádit, něco jsem jim nabídl, něco otiskli. Takže to byla taková přirozená cesta k novinářině, ale nebyla to klasická novinářina. Tam jsem publikoval povídky. A když se potom ten režim otočil a zároveň pardon. Ještě jsem dělal různá bytová setkání a na různá jsem chodil. Já jsem byl žákem profesora Machovce a doma jsem taky dělal různá setkání, kde jsme se o politice docela bavili. To bylo za komunistů docela zásadní téma, měl jsem takový okruh lidí a probírali jsme politiku, probírali se věci aktuální. Tam to nebylo ani, že která strana, tam byla jen jedna, takže to se moc nenosilo, ale spíš věci kolem samizdatu. Jak vydávat Lidové noviny, jak je šířit. Jak sehnat různé věci, které nebyly k sehnání, knížky desky a tak dále. Takže o téma nebylo ryze politické a pak, když se ten režim zhroutil, tak jsem hned začal psát do nějakých novin, ale ty už dneska neexistují. Třeba Svobodné zítřky nebo Svobodné slovo, takže tam jsem začal psát články o politice a o společnosti a díky tomu, že jsem psal ty články, že jsem měl ty kontakty z undergroundu, tak mě oslovil Ruml, abych šel do politiky. Teda do politiky. To politika původně nebyla, já jsem šel dělat mluvčího pro otázky uprchlíků a později mluvčího federálního ministerstva vnitra a teprve potom jsem jim začal dělat náměstka.

2. MR: Co považujete za svůj největší žurnalistický úspěch?

MF: Nic, já to takhle neberu. Pro mě je problém, že celá tahle společnost je soustředěná na soutěž a na úspěch. Já si myslím, e to je špatně, a že je to úplně mylný pohled na věc a to, že se to vtluoká do dětí už od školky, je obrovský omyl. A brát žurnalistiku jako nějaké momenty, tady to se mi povedlo, tady to se mi nepovedlo, to si myslím není úplně v pořádku. Psát do novin znamená, že člověk neustále sleduje co se děje, sleduje určitou výseč. Ne jenom politiku jako takovou, ale hlavně společnost jako takovou a vnímá jí a snaží se o ní přemýšlet.

Pro mě by bylo úspěchem, kdybych o ní přemýšlel správně, ale to se nedá tak snadno zhodnotit. Takže na ten úspěch v tomhle smyslu jakoby nehraju.

3. MR: Co vedlo k vašemu rozhodnutí vstoupit do politiky?

MF: Když měl člověk něco společného s opozicí jako takovou, to byl teda spíše underground, ale vzdorování to bylo. Dělali jsme různé akce, letáky, číření nelegálních tiskovin, jak se tomu tehdy říkalo, a tak dále. Tak vy se stanete politickou bytostí. Vy se stanete člověkem, kterému na tom okolí a na tom státu, když to rozšířím, záleží. A to vás vede automaticky k tomu, že to sledujete, že se o to staráte. A když pak ke mně přišel Ruml, abych šel k němu pracovat, tak mi přišlo blbé říct, že ne a byl jsem i docela zvědavý. Ten proces byl velice přirozený, dneska to je trochu jiné. Dneska ty postupy tak přirozené nejsou, dneska se musí člověk rozhodnout a vybrat si, kdežto já měl pocit, že mě si to vybralo, než že já si to vybral.

4. MR: Největší politický úspěch?

MF: To nebyla politika. To bylo ministerstvo vnitra. Když jsme tam nastoupili, tak tam bylo sem a půl tisíce estébáků. A zbavit se té Státní bezpečnosti, to byl asi úspěch, když to porovnáme s těmi ostatními postkomunistickými zeměmi, tak my jsme byli v podstatě jediní, kteří to dělali a později se k tomu přidali Němci, kteří měli úplně jinou pozici než my. Ale když jsem jezdil do Maďarska do Rumunska nebo do Polska, tak tam ten proces byl velice pomalý a odstraňování Státní bezpečnosti těchto šmejdu byl pomalý a laxní. To není můj úspěch, to byl úspěch lidí, kteří do té politiky vešli z opozice od Havla po Rumla nebo Dienstbiera. Já jsem se na tom mohl podílet, což mě těšilo, ale že bych to viděl jako svůj úspěch, tak to ne. Spíš si pamatuju neúspěchy, protože člověk měl nějaké představy, jak to dělat a ty se ne vždycky dařily. Štvalo mě, že policajti byli iniciovaní k tomu, aby odcházeli od policie, a do dneška to mají, že dostávali obrovské peníze, když se rozhodnou odejít, tak prostě mají nejen to odchodné, ale dostávají jakousi rentu, která jim má vynahradit, to že byli u policie, že nemůžou dělat nic jiného. Což je nesmysl. Oni se většinou docela dobře chytí, tak tohle jsem chtěl zrušit a to se mi nepovedlo. Spíš bych teda jmenoval ty neúspěchy.

5. MR: Jak reagovali vaši kolegové z novin na váš vstup do politiky?

MF: Tak tenkrát to ti lidi podporovali, protože to bylo hned v roce devadesát a tehdy se to tak bralo, že by lidi z té opozice tam měli jít a měli by se snažit tu zemi změnit. Tak to bylo

přijímané naprosto v pořádku. Spíš byl problém s kamarády. Kteří nebyli v opozici, byli normální a člověk se pak setkává s nějakou závistí, ale fakt nebylo co závidět.

6. MR: Jak vás přijali politici? Nebylo tam nějaké negativní vnímání?

MF: Ne, tam bylo špatné vnímání úplně jiného typu. Já jsem nebyl v žádné straně a to vyvolávalo velké komplikace, protože Ruml byl v ODS a ta měla obsazené vnitro. A je hrozně rozčilovalo, že na vnitru je náměstek, který má na starost policii a není členem ODS, tak zabírá místo straníkoví. To byl takový neustálý boj.

7. MR: Pomohla vám v politice vaše žurnalistická zkušenost?

MF: Asi jo. Když jste v politice, tak musíte furt žvanit do televize a do rádia a já jsem začínal jako mluvčí, tak jsem se musel naučit stručně a jasně mluvit. K tomu byl člověk předtím zvyklý psát a formulovat, byť potichu, tak to má obrovskou cenu.

8. MR: Měl jste dobrý obecný politický přehled? Ten je pro novináře i politika důležitý.

MF: Spíš si myslím, že je důležitý pohled na společnost a vnímat čím žije ta společnost. Co jsou její priority, čeho se lidi bojí a v co doufají. Tenkrát to bylo jiné, než dnes. Ale s tou politikou, to se tady rodilo. Tady byla komunistická strana a my jsme čekali, že bude zakázaná nebo že bude jaksi více potrestaná za to, co tady s lidmi dělala a to se nikdy nestalo. Takže z toho plyne jisté zklamání, ale tehdy začínala nová svobodná doba, tak jsme nechtěli začínat nějakým terorem. Takže jsme to akceptovali jako samozřejmost a dnes se ukazuje, že to byla možná trochu chyba.

9. MR: Potvrdila se vaše očekávání od politiky, když jste do ní vstupoval?

MF: Všechno vždycky funguje jinak, než do toho vstoupíte. To je základní axiom. Samozřejmě když jsem šel na vnitro, tak jsem nepředpokládal, že tam budu někomu překážet, tak to je jedna z věcí, která člověka zaskočila. Taky mě překvapilo, jak se vyvíjela ODS a jak se vyvíjel Klaus, protože ze začátku jsem byl jeho fanda, líbilo se mi, co dělá a zdálo se mi, že je v pořádku a čím déle to trvalo. Čím déle jsem byl svědkem těch událostí a čím více jsem pronikal do podstaty té bezpečnosti, tak víc jsem viděl, že Klaus není v pořádku. A to bylo pro mě velké zklamání.

10. MR: Liší se podle vás pohled novináře a politika?

MF: Ty pohledy by se mohly lišit a nemusely. Když jste politik, tak novináři po vás jdou a to je v pořádku, tak to má být. Problém je, když potom zjistíte, že ti novináři jsou spojení, nebo za mě to tak bylo, s těmi starými policajty, kteří se báli, co s nimi bude, když přichází nová garnitura. Vymýšleli různé lži a podvody, o mé ženě psali, že bere drogy, což nebyla pravda. Narazíte na to, že ti novináři se skládají, jako celá společnost, z lidí nejrůznějších. Jedni jsou slušní, skvělí a inteligentní. A někteří jsou lumpové, kteří chtějí škodit. Je to jako všude. Na tohle narazíte a vznikne ve vás určitá nedůvěra a pozornost a ostražitost. Tak to takhle bylo. Když jste náměstek vnitra pro policii, tak to je terč.

11. MR: Martin Komárek a Vladimír Mlynář říkali, že třeba novináři vidí problém černobíle, ale politik to vidí úplně jinak. Souhlasíte?

MF: Já bych to viděl úplně naopak. Já jsem nebyl členem žádné partaje, to je trošku rozdíl. Kandidoval jsem za ODU, ale jako nezávislý a tím pádem se na to dívám možná trochu jinak. Já si myslím, že jsem se s tím černobílým viděním setkával spíš s politiky, než mezi novináři. Někteří novináři byli spojení s takovou nepěknou garniturou policejní, takže jsem od nich ani nic dobrého nečekal, ale jinak jsem se tehdy setkával s lidmi třeba z Mladé fronty. Leschtina a Nováček, velice přemýšliví lidi, takže u nich jsem se s žádným černobílým viděním neseťkal. To je otázka individuální. Někdo takový je a někdo takový není. Někdo je chytrý a někdo je blbý no.

12. MR: Berete své působení v politice jako správný krok ve svém životě? Nelitoval jste?

MF: Vůbec, to bylo v jiné době, než dnes. To nebylo jako dneska, kdy existuje přesvědčení, že politika jako celek je špína a korupce. A ani dneska to není pravda, ale tehdy člověk vstupoval ne do politiky, ale na vnitro, aby něco změnil k lepšímu, že má zkušenosti s tou Státní bezpečností a s tím útvarem a chce, aby to tady nebylo. Aby společnost byla otevřená a policie, aby byla zbavená politické direktivy. A to se do jisté míry povedlo.

13. MR: Po první světové válce se rodil československý stát a mnoho novinářů odešlo do politiky. Myslíte, že se tyto dva případy dají srovnat?

MF: Asi dá, protože vznikalo něco nového, ale v roce 1918 to bylo ostřejší, protože tam vznikl nový stát. Kdežto u nás ten stát byl dán, ale spíš se začal rozkládat. Ale nešlo úplně o ten stát jako o vytvoření úplně nových struktur. O přehodnocení policie, státního zastupitelství, soudů. To byly úplně základní věci, které se z mého pohledu, když jsem dělal

v oblasti bezpečnosti, značně zanedbávaly. Klaus měl nesmírný důraz na ekonomiku a na tyhle věci a na to, aby se dobře dařilo, ale ono to, aby se dobře dařilo, souvisí s tím, jestli vám fungují správně soudy. Jestli policie ví, jak se má chovat k občanům.

14. MR: Myslíte, že se člověk může vrátit k žurnalistice po politické kariéře?

MF: Je to těžké. Jako politik, třeba toho mého typu, to znamená politik nepolitik, když nejste ve straně, nejste úplně politik. Vzbuzujete určitou nedůvěru, protože jste byl v těch mocenských strukturách. Protože jste měl možnost nahlídnout do těch tajných zpráv tajné služby. Měl jste možnost ovlivňovat vznik zákonů a tak dále. Prostě, když je člověk na vnitrů, tak budí tu nedůvěru dvakrát nebo desetkrát tolik. Takže ta nedůvěra určitě byla.

15. MR: Ale nebál jste se. Neodradilo vás to.

MF: Ne, ale to souviselo s tím, že já jsem měl, celou dobu co jsem byl na vnitrů, úzké kontakty s částí novinářů, se kterými jsem se znal už za minulé doby. Takže jsem se hodně stýkal i s lidmi z Respektu a ti mě poté vyzvali, ať tam jdu dělat šéfredaktora. To byla zase trochu atypická situace a nebyla úplně normální.

16. MR: Máte pocit, že se proměnil váš pohled na žurnalistiku během vašeho působení v politice?

MF: Ta žurnalistika se značně vyvíjela těsně po roce 1989 a spousta novinářů, těch slušných, si myslela, že má tu novou garnituru podporovat a toho dokonale využíval Klaus mimochodem. ODS měla strašně dlouho, déle než si zasloužila, velkou podporu novinářskou. A dlouho trvalo, než novinářské obci došlo, že něco není v pořádku, a že to má kritizovat. Že už to není kritika toho nového proto tomu starému, ale je to kritika, která má tu společnost budovat. To byl přerod, ke kterému došlo někdy v roce 1995 nebo 1996. A od té doby je možné sledovat několik dalších dějů. Jednak se ty noviny velmi zprofesionalizovaly, a zároveň s tou profesionalizací jde ruku v ruce i to, že ten zisk je stále více důležitý, ta soutěž je čím dál tvrdší a na těch novinách a onlinech je strašně vidět, že se loví ty kliky, že se loví ti čtenáři. Že často převažuje komerční zájem nad tím, co by měla žurnalistika ve své podstatě obsahovat. To znamená zpravodajství, komentování a pomoci lidem vyznat se v tom světě kolem sebe. A poslední fáze nastala s rozmachem internetu a sociálních sítí, kdy se ocitáte v úplně novém světě, kde žurnalisté jsou terčem útoků politiků. Média v uvozovkách, to je svinstvo, to je proti nám. I když je částečně vlastní, tak to stejně politici říkají a berou je jako

nepřítele. To my jsme v těch devadesátých letech neměli. A zároveň do toho vstoupila další rovina jako Facebook, Twitter a tady ty sítě, které vám umožní ten direktní kontakt s těmi voliči. A zároveň vám to umožňuje obcházet média, kontrolovat je jiným způsobem. Děje se to u nás a děje se to venku. Venku víc.

17. MR: A vás osobně nějak ta politika ovlivnila, že jste k tomu přistupoval jinak?

MF: No jasně. Když pracujete na vnitru a máte na starosti policii včetně vytváření policejních norem, když vidíte do podstaty toho, jak fungují tajné služby, protože já jsem byl v Radě pro zpravodajskou činnost, tak se na to díváte trochu jinak. Zaprvé nemáte takovou důvěru k těm policistům jako mnozí novináři, protože jsou to taky velcí pohádkáři a sledují taky vlastní zájmy. Takže pro mě jako pro bývalého náměstka pro policii je takřka nemožné, abych se spolehl, že mi policajt říká pravdu. To bych musel opravdu dobře znát, musel bych znát, jaké jsou jeho životní postoje, abych mu tu důvěru poskytl. Takže pokud máte za sebou takovou kariéru, tak se na to díváte prostě jinak. Máte daleko větší zkušenosti, než vaši kolegové, kteří tu policii znají jenom zvenku a z těch pár styků, které mají.

18. MR: Takže jste nikdy nelitoval, že jste v politice byl?

MF: To je spíše otázka filosofická. Já kdybych někoho zabil, tak bych toho asi litoval nebo že jsem byl myč výloh.

19. MR: Spíš jestli to neberete jako ztracené roky?

MF: Ne, vůbec. Bylo to zajímavé vždycky. A kdybych toho litoval, tak zároveň jako bych říkal, že jsem blbý. Tak je to takové nesebekritické.

20. MR: A jak se díváte na dnešní žurnalistiku? Jak vnímáte to, že je mnoho informací a lidé se v nich neumí vyznat?

MF: Určitě je těch informací dost a jsou strašně málo utříděné. Ale už jsem to říkal. Ta žurnalistika se do značné míry zprofesionalizovala. Dneska ti známí novináři mají, já teď dělám v Economii, kde se člověk setkává s více tituly. Hospodářské noviny, ihned, Respekt a nevím co. Tak máte možnost se stýkat. Já se stýkám s komentátory, a čím jsem s nimi více v tom denním styku, tak vidím, jak jsou ti lidi kvalitní, že mě to překvapuje a nečekal bych to.

Je zajímavé, když člověk sleduje ty výroky prezidenta na adresu novinářské obce, tak jak je to často velice mimo. Ti lidi jsou často velice vzdělaní, znají několik jazyků, svoji oblast znají perfektně. Člověka to překvapuje. Jsou to něco jako špičkoví lékaři ve svém oboru. Potřeba je také rozlišovat, jaké je to médium a kdo do něj píše. Něco jiného jsou bulvární média a něco jiného jsou média, které mají neznámého majitele a celkem neznámý účel, proč vůbec vznikla. Jsou různá fake média, ale o nich nemluví. Já mluvím o těch zavedených, kterých si, jak tam pracuju, nesmírně vážím.

21. MR: Jak vnímáte to, že politici vlastní média? Narážím například na Andreje Babiše a jeho Mafru.

MF: Pokud se ptáte na vlastnění médií, tak to je věc nesmírně komplikovaná a nevím, jestli to je na nějakou jednoduchou odpověď. Máte proti sobě dva principy. Jeden princip je, že proč bych nemohl vlastnit, když na to mám a druhý princip je střet zájmů. A to jestli máme být tak důvěřiví a ten střet zájmů necháme být s tím, že budeme věřit, že se ti majitelé budou chovat slušně. Třeba Babiš. No, a když si děláte různé analýzy, které dělají různé občanské instituce, tak zjistíte, že ta důvěra by byla sice hezká, ale nevyplatí se, protože je zjevné, že ten majitel politik je něco úplně jiného, než majitel nepolitik. Když jsem pracoval v Týdnu jako komentátor, tak majitel byl vydavatel Sebastián Pawlowský a byl úzus, že se o jeho aktivitách v Praze nepsalo, protože jsme to nepovažovali za slušné a objektivní. Nepřišlo nám to úplně v pořádku. Jenže tahle možnost, když vás vlastní místopředseda vlády a ministr financí, tak tahle možnost úplně padá. Nemůžete o něm nepsat a je pak velice pochybné, jestli o něm píšete objektivně, když je to váš vlastník. Jestli píšete objektivně o jeho politických aktivitách nebo o jeho problémech. A Babiš má spoustu problémů. A netýká se to pouze jeho, těch politiků je dneska mnohem víc, takže to si myslím, že je velký problém. A obecně vzato souhlasím s tím, že se to poslanci a senátoři pokouší zákonně upravit. Nevím na kolik je to úspěšné, protože vždycky nakonec si uvědomíte, že jde o to, co vám společnost dovolí, co vám dovolí voliči jako politikovi. A pak jde o to jaké je vaše vzdělání, vaše vnímání té okolní společnosti. Věřím, že jsou politici, kteří by nezneužili toho, že vlastní média, otázka je pak, proč by je pak měli vlastnit. To si můžou koupit něco jiného, co jim bude vydělávat a půjde to možná lépe, takže v zásadě si myslím, že by politik neměl vlastnit média, že je to riziko.

22. MR: Martin Komárek říkal, že politici a novináři nemají od sebe tak daleko, jak je prezentováno. Máte podobný názor?

MF: Politici a novináři mají k sobě blíže, než politici a myši. To je otázka, jak se na to díváte, ale v zásadě pan Komárek je úplně vedle v jedné věci. Novináři tady jsou, aby ty politiky hlídali. Jasně, že bachař ve vězení má k nějakému vězení blízko, ale na druhou stranu nemají mnoho společného. A to jsem schválně použil přehnaný obraz. Já si nemyslím, že je politik vězeň, to vůbec. Ale myslím si, že politik je člověk, který disponuje velkou mocí oproti tomu vězňovi. Proto potřebuje to hlídání, ten dohled. A myslím, že obrovsky omyl této doby nebo doby těch sociálních médií tkví v tom, že lidi si lidi myslím, že nepotřebují profesionální média, že nepotřebují klasické noviny, že stačí, když budou sdílet na facebooku nějaké soukromé pohledy na věc a tak dále. Ale výhoda těch klasických médií je v tom, že v nich pracují lidi, kteří jsou k tomu vzděláni, a kteří se tomu plně věnují a tu oblast dobře znají. Když tu oblast dobře neznáte, tak o ní dost dobře nemůžete mluvit a vynášet soudy a ovlivňovat ty lidi kolem sebe. Například novinář Mitrofanov z Práva píše hodně o Rusku. Umí dobře rusky, sleduje ho každý den a neustále se na něj soustředí a myslím si, že je to ze své podstaty demokrat, takže když se chci něco dozvědět o Rusku, tak se klidně zeptám jeho, ale těžko se nechám poučit o Rusku od někoho, kdo napíše na facebook Putin je fajn, protože mi to nestačí. Já potřebuju vědět, proč je fajn. Potřebuju vědět, co tam v tom Rusku dělá, ale to je tak prostě se vším v těch médiích.

23. MR: V momentální politické situaci je místo pro novináře? Měl by být novinář angažovaný v politice?

MF: Já si myslím, že může jít novinář klidně do politiky, to vůbec není problém, ale už to není novinář, ale politik. A taky se pak může k té novinářině vrátit. Záleží na tom, jaké si v té politice udělá jméno. Uvedu jeden příklad a to už je z té novější doby. Radek John, známý novinář ještě z doby komunismu, který se přehoupl do té nové doby celkem šikovně, pak se stal politikem Věcí veřejných. Politické strany, která byla vysoce podezřelá a byl to projekt podobný jako u Babiše, firemní. A dostal se pak dokonce na post ministra vnitra, a když skončil, tak přešel ještě v době, kdy byl poslanec, což bylo absurdní, do Týdne a televize Barrandov. V Týdnu se změnilo vedení a já jsem odtud odešel, protože to pro mě bylo naprosto nepřijatelné a ten den jsem podal výpověď. Pro mě to bylo naprosto nemyslitelné, ten člověk byl ještě poslanec. Tam se ukázalo, že člověk, který ztratí kredit jako politik, tak ho nezíská jako novinář. Když to řeknu obecně. Když se budete slušně chovat jako politik, pokud nebudete za sebou mít skandály a nebudete evidentně sloužit někomu, kdo s tou

demokracií nemá nic společného, tak se můžete vrátit. Bude to těžké, ale můžete se vrátit. Ale tak je to i u jiných profesí. Evangelický farář Svát'a Karásek, písničkář a velice známá postava, se stal poslancem a pak se vrátil zpátky k tomu duchovnímu světu a šlo to. Protože i když bych netvrdil, že Karásek v té politice zrovna uspěl, tak Karásek nezradil ty principy, které celý život hájil. Takže se mohl vrátit, ale on onemocněl a už se té farářské činnosti nevěnoval, ale byl by mohl, protože se prostě nechoval jako prase, když to řeknu jednoduše.

Přepis rozhovoru s Vladimírem Mlynářem

Datum: 28. 3. 2017, Praha

1. Martin Ritz (MR): Tak já začnu. Proč jste si vybral žurnalistiku jako své první povolání?

Vladimír Mlynář (VM): Já jsem si jí nevybral. To se tak seběhlo, protože před rokem 89 jsme dělali samizdatové Lidové noviny a to nebyla žurnalistika v pravém slova smyslu. To byl politický aktivismus nebo politický aktivismus tehdy proti komunismu. A když pak spadl komunismus, tak jsme zakládali Lidové noviny a přirozeně jsem se z topiče stal redaktorem těch Lidových novin, takže to žádný rozhodnutí uvědomělé nebylo. Nestudoval jsem to a dodnes jsem skeptický k schopnosti studovat žurnalistiku, to jste asi poznal, ale myslím si, že člověk buď umí psát anebo že to těžko jde naučit. Takže to nebylo vědomé rozhodnutí, prostě to tak šly dějiny. A pak jsem šel do Respektu z Lidových novin přirozeně, protože jsem měl jiný názor na směřování Lidových novin, než zbytek lidí, kteří tam tehdy byli. Takže říkám nebylo to žádné vědomé rozhodnutí, prostě to tak život přinesl. Revoluce to tak přinesla.

2. MR: Jaký byl váš největší žurnalistický úspěch?

VM: Žertem říkávám, že můj největší žurnalistický úspěch byl můj poslední rozhovor s Václavem Klausem, protože přestože jsem měl dva magnetofony, tehdy se natáčelo na kazeťáky, tak mi u jednoho došly baterky a kvůli tomu jsem měl ten druhý a ten druhý nějak selhal, takže to tam bylo celé zaprděné a nebylo to slyšet. Což byl průser a musel jsem to z paměti a z útržků musel zrekonstruovat a tehdy se rozhovory běžně dávali k autorizaci a poslal jsem to Václavu Klausovi, tehdy ještě faxem a vrátilo se to s drobnými úpravami a bylo u toho napsáno rukou: No je tam všechno, ale chybí tomu můj pel, což byla pravda, protože jsem to neměl nahrané, takže jsem to zrekonstruoval po paměti, ale jako neměl mi co vytknout, tak to byl vrchol mé žurnalistické kariéry. Ale vážně. Asi řízení Respektu, to byla těžká věc, ale byl jsem pyšný na text, který jsem napsal, jak to bylo s první operací Václava Havla, jak ho Veškrnová zachraňovala. Tehdy byl hospitalizovaný a tehdy paní Veškrnová nebyla ještě Havlová, a ta tam za ním chodila a pak to skončilo roztržkou mezi panem profesorem Pafkem, který ho operoval a Veškrnovou a já jsem o tom napsal takový investigativní text, jak to bylo, a ten text se líbil a považovali ho za objektivní jak Pafko, tak Havel s Veškrnovou, tak na to jsem byl moc pyšný. Protože většinou dáváte prostor jedné

nebo druhé straně. Nebo ani jedna z těch stran neřekla, že bych to nějak manipuloval a oba mi řekli, tak to bylo.

3. MR: Co vás vedlo ke vstupu do politiky? Byla to nějaká konkrétní událost?

VM: Já jsem šel do politiky v roce 1997, když padla klausova vláda, tak jsem šel přes noc do politiky, s tím, že mě tehdy designovaný premiér Tošovský požádal o pomoc při sestavování té vlády a posléze mi nabídli místo v té vládě, ale tomu předcházelo už dlouhou dobu. Rok dva. Jisté vnitřní napětí na mé straně. Já jsem tak od roku 95 cítil, že mě nebaví dávat hraběcí novinářské rady, to je jedna věc. Druhá věc, že mám silný vlastní politický názor, což jsem si myslel a myslím stále, ale dneska je to už úplně pasé, ale myslím, že novináři mají mít silný politický názor a cítil jsem jako rozpor, že jsem já jako občan měl silný názor, který se začal stále více promítat do toho, co jsem psal já i co psal Respekt. A přišlo mi to neférové, já jsem nebyl nezúčastněný novinář, já jsem se stával aktérem. Dneska je to norma, to tak mají všichni. A sociální sítě a tak. Za mých časů jsme věřili, že novináři mají přinášet především informace a ne je posunovat a za druhé, že mají být neutrální, to znamená, že mají měřit všem stejně a přestože mají svůj názor, tak mají striktně dbát na to, aby se jejich politický názor neprojevoval v jejich práci, a já jsem cítil, že se projevuje. A jak říkám, dnes je to normální. Prostě jsem chtěl dělat politiku, lákalo mě to a ztratil jsem zátěž, protože můj otec byl už mrtvý, tak jsem si mohl sám se svým jménem nakládat, protože předtím to nešlo, dokud byl on naživu. A dostal jsem neodolatelnou nabídku se stát přes noc ministrem. Přestat dávat rady a zkusit si to sám mě prostě lákalo, tak jsem to vzal.

4. MR: Jak se vám odcházel z žurnalistiky?

VM: Lehce, nikdy jsem nelitoval.

5. MR: Přece jenom šéfredaktor Respektu je považovaná pozice.

VM: Jo, lidi mě měli rádi. Deska už tolik ne, ale mnoho let ještě když jsem byl v politice nebo když jsem odešel z politiky, ještě si mě lidi pamatovali, a když jsem někam přišel, dali se se mnou do řeči a většinou to končilo: Když jste byl v Respektu, to jsem vás měl rád. Když jsem byl v Respektu, tak mě lidi měli rádi a zejména v pořadu Respektování, které běželo jednou za měsíc na ČT2. A v tehdejší bídě diskusního světa to byla taková docela normální diskuze politická. A to se tehdy točilo na záznam a sestříhávalo se to. Já jsem nevyznával, že všechno musí být v televizi naživu. A nikdo mi nikdy neprotestoval, že bych to nějak

zcenzuroval a bylo to samozřejmě zajímavější, protože, když uděláte z tří hodin čtyřicet pět minut, tak to odcípá místo žvanírny, no a na to se tehdy dost lidí koukalo. Z toho jsem byl relativně známý, protože jsem měl známý obličej z televize. Plus jsem jako novinář bojoval o přístup k informacím, dával jsem ústavní žalobu. Byl jsem velký propagátor zákona o svobodném přístupu k informacím, který byl posléze přijat. A my jsme, jako Respekt, se soudili o informace z ministerstva zemědělství a já jsem dával ústavní žalobu a s tím jsem chodil do televize. Tehdy byla jiná doba, byla to tehdy taková nevídaná věc, že nějaké noviny jsou tak drzé, že žalují stát o informace a my jsme byli první, tak proto jsem byl známý.

6. MR: A váš politický úspěch?

VM: Určitě ministerstvo informatiky a všechno co jsme vybudovali. Dneska je to všechno zničeno, tak není co hodnotit, ale určitě to, co dělalo ministerstvo informatiky. Ivan Langer to úspěšně rozmontoval a je to pryč.

7. MR: O co tam přesně šlo?

VM: Portál veřejné správy. Ale to je pasé. To jsou vzpomínky, jakoby jste se ptal na husity.

8. MR: A reagovali vaši kolegové z žurnalistiky na váš odchod do politiky?

VM: Z Respektu nejdříve s pochopením a později s takovým jedovatým zadostiučiněním. Jinak si myslím, že generálně novinářská obec se rozdělila na dvě poloviny. Jedna, která mi prudce záviděla a štválo je, že někdo udělal ten krok z té žurnalistiky rovnou na ministra. Tehdy ani nebylo, že by novinář kandidoval do parlamentu i to bývalo jako tabu, ale jít do nějaké funkce, to by ještě šlo, ale být ministrem, to bylo nebývalé. A nebyl k tomu precedens, ale tehdy ovšem ministr měl ještě váhu, to byla celkem vážená osoba. Takže půlka mi záviděla a dávala mi to sežrat, protože na mě byly kladeny z hlediska novinářské obce mnohem větší nároky, než na ostatní. A druhá půlka to považovala za zradu. Takže pozitivně to přijímané nebylo. Přestože jsem znal mnoho novinářů, tak jsem to nikdy neměl jako plus. Ale bylo to mínus, že jsem vzešel z novinářské obce.

9. MR: Takže politicky to bylo negativní.

VM: Myslím, že to bylo negativní a ještě novináři na vás byli naštvaní, byli kritičtí, tedy to co ostatním projde, vám neprojde a ostatní politici si mysleli, že to mám zadobře s těma novináři. Politici vás podezírali, že vy si zařizujete všechno v novinách a novináři sami si dávali

ostentativní pozor, aby o vás nenapsali něco pozitivního, protože, vy jste jeden ze zrádců, který přešel barikádu.

10. MR: Jak vás přijali politici? S ohledem, že jste přišel jako bývalý novinář.

VM: Tak někteří si ze mě dělali srandu. Já jsem se jako novinář soudil s ministrem Luxem o seznam zemědělských dotací, dneska je to směšná věc, dnes je to veřejné všechno, ale tehdy šlo o to, že ministerstvo tajilo seznamy lidí, kteří příjemci byli zemědělských dotací. My jsme to žalovali a vedli jsme ten boj, že to musí zveřejňovat a když jsem se dostal do vlády, tak jsem si to jako první hned vyžádal z ministerstva zemědělství a hned jsem ho zveřejnil. Takže Lux mě neměl rád, ale pak jsme se spřátelili a byli jsme přátelé. Ale obecně platí, že ti politici ještě mnoho let potom říkali: No, ty to s těmi novináři umíš. A já jsem říkal, že neumím a že to mám ještě horší než oni. Byl jsem exot. Tehdy se nestávalo, že by se někdo z ulice stal ministrem. Teď už jo, ale přede mnou snad jen Karel Kühnl. To byl redaktor Svobodné Evropy, potom ekonom, tak ten se stal ministrem průmyslu po Vladimíru Dlouhém.

11. MR: Vy jste šel do politiky jako nestraník.

VM: Ano, jako nestraník a pak jsem vstoupil do Unie Svobody. Ale Tošovského vláda byla polo politická. Částečně z politiků zejména KDU – ČSL a ODA a částí ODS, která se odštěpila od ODS a stala se z ní Unie Svobody a nějakých nestraníků. Za nestraníky tam byl třeba ministr Stropnický.

12. MR: Pomohla vám v politice žurnalistická zkušenost?

VM: Určitě. Novináři měli schopnost rychle se orientovat v různých druzích problémů a zformulovat si podstatu věci. Tahle schopnost je dobrá v politice, protože tam je mnoho problémů a bylo nutné se rychle zorientovat. Určitě mi pomohlo, že umím psát, takže za mě nemusel nikdo psát články. To byla možná nevýhoda, protože jsem si všechno musel psát sám. Protože se mi nelíbilo, když za mě někdo psal. Když klasický politik neumí psát, tak je rád, že to za něj napíše někdo, kdo to taky moc neumí. Věděl jsem, jak fungují média, ale za mých časů fungovala jinak, než dnes. Žurnalistická praxe je docela příprava na politiku.

13. MR: A třeba taky v orientování v různých politických kauzách?

VM: Přesně. Anebo ve schopnosti pohybovat se v různých tématech. Jednou píšete o ptačí chřipce, pak píšete o jaderné elektrárně anebo za mých časů to tak bylo, že ta specializace

nebyla tak úzce vymezená. Já jsem nepsal jenom o zdravotnictví, já jsem psal o širokém spektru témat a to je dobrý, když máte široký záběr.

14. MR: A fungovala ta politika jinak, než jste očekával, když jste do ní vstupoval?

VM: Jasně. Když jsem byl novinář, tak jsem si myslel, že existují špatná a dobrá řešení. A když jsem se stal politikem, tak jsem zjistil, že existují jen různě špatná řešení. Hodně špatná a méně špatná, a že je to romantická iluze veřejnosti nebo novinářů, že existuje třetí řešení a většinou máte na výběr různě blbá řešení. A jste svázán strašnou spoustou předpisů, pravidel, legislativy, která znemožňuje zdravotní rozhodování. A já jsem říkal, že problém moderní společnosti, který se za posledních deset patnáct let dramaticky zhoršuje je to, že vládnutí nebo správa věcí veřejných je čím dál víc komplikovanější. Zatímco ta žurnalistika je čím dál jednodušší. Dneska to jsou tweety na sociálních sítích. Problémy jsou komplikovanější a způsob, jak se o nich referuje, je čím dál tím víc jednodušší, takže se vám otvírají nůžky mezi mediální realitou a reálným světem. Dneska je politika o tom, že umíte napsat sto čtyřicet znaků, ale žádný problém v politice nenacpete do sto čtyřiceti znaků. Dokonce ho nenacpete ani do sto čtyřiceti řádek, ale já se pohybuju v době, kdy existovalo něco jako sto čtyřicet řádek. A už tehdy mi přišlo složité dostat ty problémy do sto čtyřiceti řádek natož znaků.

15. MR: Liší se pohled novináře a politika? Například na nahlížení na různé kauzy?

VM: Jasně, Respekt jako velký tepač vlád v té době, ale byly jiné časy a my jsme byli hodně kritické médium, tehdy velké noviny nebyly tak kritické. Ale zase dneska se ani naše nejkritičtější články v Respektu nedají srovnat s tím, co se produkuje dneska. My jsme byli hyper státotvorní, když na to nahlížíte, co se dneska píše. Ale kritizovali jsme spoustu věcí, třeba jsme rozkrývali financování ODS a kvůli tomu padla v devadesátém sedmém klausova vláda. Ale pak v politice jsem pochopil spoustu věcí, že strany se musí financovat, a že to nikde na světě v demokracii ani u nás ani jinde ve světě, nemůže fungovat tak, že všechno je průhledné a transparentní. A že když to není průhledné, tak nemusí být zločin a je to taky nesmyslný požadavek. Teda nesmyslný. Média musí tlačit na transparentnost, protože kdyby se nestarali, tak by se ti politici nestarali o nic. Každý má svou společenskou roli. A teď předběhnu vaši další otázku, proč jsem se nevrátil do žurnalistiky. Já jsem udělal spousty chyb, za které se stydím, ale jednu věc jsem vždycky ctil. A to je, že jaká je vaše společenská role. Když jsem byl novinář, tak jsem tepal politiky a když jsem tušil, že je to moc a mám jít

dělat politiku, tak jsem šel dělat politiku a pak jsem z ní zase odešel. Ale co nesnáším a hluboce je to, že jsem chvíli novinář, pak chvíli politik a pak zase novinář. Nevěřím na to a myslím, že to nejde. Když jste novinář, tak kritizujete, nadáváte a žádáte nesplnitelné věci, a když jste politik, tak máte věci řešit a nestěžovat si. Nejvíc mě bavili ti politici, kteří chodili za něco demonstrovat, když jde politik demonstrovat, tak co mají dělat ti obyčejní lidi. Politik má ty věci řešit. A nesnáším to měnění rolí a nejhorší je, že když jste novinář a z politiky si odnesete nějaké know-how a jdete s tím do novinářiny. Fuj. Neříkám, že to nejde, ale je to nefér. Zneužíváte ty informace. A přecházení mezi těmi rolemi je špatně. Nikdy bych to neudělal a nikdy jsem to neudělal. To samé politika a byznys. U každé role se musíte nějak chovat, zastávat nějakou pyramidu nebo puzzle, kde má každý své místo. Nemůžete to místo měnit, jak se vám zamane. To je možná individuálně pohodlné a zajímavé, ale v té společnosti to dělá neplechu. Musíte se trefit do díry, kde jste. Já nesnáším ty, co mění tu pozici, jak se jim zamane, protože když se pak vrátíte do žurnalistiky, tak pořád děláte politiku a ne žurnalistiku.

16. MR: Pohled novináře je takový, že to vidí černobíle?

VM: Za mých časů to tak bylo. Nevím jak je to dnes. Já nemám novináře rád. Až na výjimky. A to co se stalo s českou žurnalistikou a do jisté míry i se světovou je rozklad a je to jiný svět, než tam kde jsem pracoval. Dnes je to všechno jinak se sociálními sítěmi. Když dnes čtete na sociálních sítích komentáře těch novinářů, které jsou jako privátní, tak vidíte, že jejich objektivita je na nule.

17. MR: Vy jste jako novinář teda věřil, že existují lepší řešení.

VM: Já jsem věřil, že existují ideální řešení. A je třeba politiky kritizovat, že nevolí ta správná řešení. Když jsem přišel do politiky, tak jsem zjistil, že ideální řešení, o kterých novináři věří, že existují, tak nejsou. Ta veřejná správa je složitá věc a můžete se chovat slušně a poctivě v politice, ale není to tak, že stačí něco hezkého chtít a hotovo. Dám vám příklad. Znáte případ prasečáku v Letech? Tam byl cikánský tábor za druhé světové války.

18. MR: Ano.

VM: My jsme to tehdy velmi kritizovali, že tam, kde byl za války internační tábor pro Romy, odkud je posílali do plynu, je prasečák. A říkali jsme, že je to ostuda, a že by stát měl jít a vykoupit to. A když jsem se stal ministrem, tak jsem si tu agendu dobrovolně vzal, že to

zařídím, abych vzápětí zjistil, že to nejde. Že ten prasečák je soukromý a ten majitel za něj chce několikanásobnou částku. A žádný stát nedá padesátinásobek ceny a žádný zákon, který by vám umožňoval vzít mu ten prasečák, není. Tak ho přesvědčujete, aby vám to prodal, ale on nechce. A lidi na vás ještě křičí, že stát má jiné potřeby, jako postavit mateřskou školku, než vykupovat prasečák. To je prostě pseudoprobém to vykupování prasečáku. A vy se snažíte a po šesti měsících zjistíte, že nemáte výsledek. Protože to není tak lehké, jak jste si myslel. A novinář napíše, že politik je neschopný, že po šesti měsících není výsledek. A v té politice zjistíte, že to nestačí jen hezky chtít.

19. MR: Váš krok do politiky zpětně považujete za správný? Udělal byste to stejně?

VM: Udělal bych to jinak. Stát se přes noc ministrem nebylo správné, a měl jsem postupovat pomaleji. Ale nelituju, že jsem odešel z žurnalistiky. Způsob, jak jsem pak lezl do politiky, byl moc rychlý a já jsem tam nasekal spoustu chyb z nezkušenosti a ty mě stály mnoho sil a politické krve. A přispěly k tomu, že jsem nebyl úspěšný politik, ale nelitoval jsem odchodu z žurnalistiky.

20. MR: Ani jste nelitoval, že jste byl v politice?

VM: Litoval jsem, jak jsem byl v politice. Ne, že jsem byl v politice, tak bych to řekl. Spoustu věcí jsem pokazil a mohl jsem je udělat lépe, ale v politice je na vaši chybu sto krát lépe vidět. A pak je vidět na věci, které chyby nejsou, ale někomu nevysvětlíte, že to chyba není.

21. MR: Jak se díváte na dnešní žurnalistiku?

VM: Žurnalistika zemřela. Nebo to, co jsme my vyznávali jako žurnalistiku, tak to už dneska neexistuje. Elektronizace médií a zejména sociální sítě rozebírají veřejnou debatu na sociální bubliny lidí, kteří se jen utvrzují ve svých názorech. Z mého pohledu byla žurnalistika o přinášení informací a díky letitým postupům, které byly vybudované. A o nějakém veřejném prostoru pro společenskou debatu o společenských problémech. Dnes je to jen o rychlosti ne o přesnosti informací a veřejná debata se vypařila, protože všechno je o sto čtyřiceti znacích a o zjednodušování a výkřicích. Ne o debatě. Ale já jsem stárnoucí zahořklý padesátník, který přestává rozumět světu, kde žije.

22. MR: Jak vnímáte vlastnictví médií v kontextu, Andrej Babiš má Mafru, Bakala Economii.

VM: Tak to je třesinka na dortu úpadku české žurnalistiky, že ministr financí vlastní největší noviny v zemi a těm zoufalcům, co tam pracují, to nevadí. To je za hranicí mé představitosti. Já jsem pracoval v době, kdy noviny patřily z devadesáti procent německým vydavatelům, což se kritizovalo, protože tomu ti Němci nerozumí a nemůžou si je přečíst. Ale byly to zlaté časy, oni si je neuměli přečíst, ale vůbec do toho nemluvily. Nějaké byly víc vlevo a některé víc vpravo, ale byl nějaký pluralitní prostor. A tehdy ještě se nestalo, že by někdo pracoval v novinách, které by patřily někomu, kdo se politicky angažuje. To bylo tabu. Když si koupil Bakala Hospodářské noviny, tak se řešil etický problém, že vlastní někdo noviny, kdo má v zemi ještě jiný byznys. A to byl Bakala ještě miláček. Ale představa, že všechny noviny patří nebohatším lidem a největší politikovi a místopředsedovi vlády a ministrovi financí, to je za hranou. V mém světě je to nesmysl. Myslím si, že žurnalistika, kterou jsem znal a snažili jsme se jí dělat, už dnes není. Je mrtvá. Cítíte z mého hlasu, že jsem negativní, ale to je tím, že stárnu. Ale to už jiný svět. Dlouho jsem byl naštvaný, ale už jsem zjistil, že se převalila nějaká evoluční změna a je to jiné a já to uznávám. Já jsem starý chlap. Já čtu jen Echo24. Respektive jen tři autory. Martina Weisse, Zlámalovou a Kaiser. Ne, že bych se vším souhlasil, ale to je můj svět. Přečtu si nějaký text delší a souhlasím nebo nesouhlasím. Nebo mě to inspiruje nebo mě to nutí o něčem přemýšlet. A pak lítám internetem pomocí těch smart věcí, že mám přehled, ale já musím kvůli své práci. My tady máme speciální mechanismus, co se píše o PPF na sociálních sítích, takže já pořád dostávám každou chvíli, co se o nás napsalo. Musím sledovat ten veřejný prostor, ale to sleduju ty hedlajny. Ten řekl to a jiný ono, ale to je svět, který pozoruju, ale není můj a nemám ho rád. Takže čtu jen to Echo a Respekt už nečtu mnoho let. Já jsem kdysi zavedl, že všem šéfredaktorům bude chodit doživotně Respekt, ale mě pak přestal chodit. Asi protože mě mají za zrádce, předpokládám, a kupovat mě to nebaví. Když jsem chodil tady do práce, tak jsem to nějakou dobu sledoval, ale z mého pohledu tam není nic inspirativního. Já vím, co Respekt napíše o téhle kauze o téhle kauze a o téhle kauze. Už to nesleduju, ale poslední tři roky mě to už nudilo. Protože byli naprosto předvídatelní. A já mám rád, když čtu něco, co mě inspiruje nebo provokuje v tom lepším slova smyslu. A z dnešní pozice si myslím, že manipulují. To dělají všichni, to uznávám, ale když je vlastní dítě nezdárné, tak vás to štve více, než když je sousedovo dítě nezdárné.

23. MR: Konkrétně politika proměnila vaše vnímání žurnalistiky?

VM: No jasně. Když vejdete do politiky, tak zjistíte, že to co píší noviny o politice, byla kdysi z padesáti procent pravda a dneska je to možná z devadesáti procent pravda. Já nevím. Ale tak jak říkal Václav Bělohradský, že vytváří virtuální realitu. Václav Bělohradský měl tezi, že kdysi člověk znal jen to, co viděl a na co si sáhl. Takže, když přešel za humna do vedlejší vesnice a to byl jeho životní obzor. A pak byl ještě Bůh nad ním. Pak přišla média a člověk si začal číst v novinách o něčem, co jste nikdy neviděl, ale jenom jste si četl. Třeba tam psali o tom, jak to vypadá v Africe. Pak přišla televize, která začala ukazovat nějaký obraz, a už jste začínal mít pocit, že víte, jak to vypadá v Africe, protože jste viděl toho nosorožce. A on vypadal jako živý ve vašem obýváku. A to je ta virtuální realita a ta televize už tehdy zjednodušovala tak, že máte pocit, že víte, ale ve skutečnosti nevíte, protože jste v Africe nikdy nebyl. No a pak přišly sociální sítě. A to co vytváří, už snad není ani virtuální realita. To už je, já nevím, matrix.

Přepis rozhovoru s Martinem Komárkem

Praha 28. 3. 2017

1. Martin Ritz (MR): Proč jste si vybral žurnalistiku jako svou předešlou profesi?

Martin Komárek (MK): To je otázka složitá a mám-li být upřímný, tak já jsem odešel ještě za komunismu do Mladé fronty, protože se mi narodilo dítě a chtěl jsem učit filosofii a byl jsem asistentem na filosofické fakultě, ale tam se mi krajně nelíbilo, protože tam byli naprosto pitomí profesoři a já jsem nechtěl dělat marxistickou filosofii. A kromě toho jsem měl to dítě a neměl jsem dost peněz, tak v té frontě byli přece jenom lepší peníze a já věděl, že psát umím a že mi to lehce půjde, což se pak naplnilo.

2. MR: Jaký byl váš největší žurnalistický úspěch?

MK: Já jsem většinu života pracoval jako komentátor a byl jsem politický komentátor a myslím, že jsem byl docela známý, tak můžu říct bonmot, že mým největším úspěchem je, že mě Miloš Zeman a Jiří Paroubek nesmírně negativně zmiňují ve svých pamětech.

3. MR: Jak dlouho jste se žurnalistice věnoval?

MK: Celý život. Kromě krátkého působení na té vysoké škole jsem pracoval v Mladé frontě.

4. MR: Jak se vám odcházelo z žurnalistiky?

MK: Mě ta práce bavila, byla zajímavá a v dobré partě. Podle mínění druhých jsem byl docela úspěšný, ale když mě po několika schůzkách navrhl Andrej Babiš, abych pomohl hnutí Ano, protože v té době tam mnoho známých lidí nebylo, tak jsem tady na této terase asi hodinu seděl a přemýšlel a pak jsem se rozhodl, že do toho půjdu.

5. MR: A vedla nějaká konkrétní událost, která vedla k vašemu rozhodnutí, že vstoupíte do politiky?

MK: Já jsem byl politický komentátor a já jsem v podstatě Ano předpověděl. Tím se nechvástám, ale je fakt, že ve chvíli, kdy od masových stran ČSSD a ODS začali masivně odcházet voliči, bylo jich asi devět set tisíc, vytvořilo se politické vakuum a já vím ze zkušenosti, že politické vakuum se vždy naplní, a že vznikne nějaká nová strana nebo hnutí, protože ty strany, které založily politický systém, který tady byl od devadesátých let, jsou

kompletně ideově vyčerpané, tak jsem to doslova napsal. A popravdě řečeno, protože jsem chtěl mít náskok před ostatními, jsem začal obcházet a seznamovat se s lidmi, kteří by něco takového mohli udělat. Tady jsme seděli třeba s panem Janečkem, u kterého se zdálo, že půjde do politiky, ale nakonec se mu víc zalíbily ženy, což je určitě dobrá volba. S Michalem Kocábem, Michalem Horáčkem, se kterými se znám od dřívějšíka. A takhle mě Věra Jourová, kterou jsem znal taky z dřívějšíka, seznámila s Andrejem Babišem, který byl v té politice zatím krajně neúspěšný. Ale protože jak on sám říká, že je zarputilý hovado, tak se s tím nechtěl za žádnou cenu smířit a sháněl nové tváře, které by mohly rozšířit jeho nové Ano. A Věra Jourová mě seznámila s Andrejem Babišem a já jsem s ním pak několikrát mluvil a byl jsem i na mítincích nebo na schůzích strany a nějakého jejich odborného týmu. A přišlo mi, že oni skutečně, to co já jsem si myslel, že se má udělat, chtějí naplnit a k tomu ten Andrej Babiš a jeho realizační tým, ve kterém jsou nesmírně chytří lidé, mají dost energie. A byl jsem požádán, abych pomohl a musel jsem se rozhodnout. Lidi jako Zlatuška nebo Pilný se nemuseli rozhodovat mezi svou profesí a politikou, protože to jde sloučit. Nebo ti doktoři, které tam máme, oni si zmenší úvazek, ale svou profesionalitu zachovávají i jako poslanci. V případě politického komentátora to samozřejmě možné není, no tak když jsem se rozhodl, tak jsem druhý den šel za šéfredaktorem, řekl jsem mu to a skončil jsem.

6. MR: Tehdy byl šéfredaktorem ještě Robert Čásenský?

MK: Ano, to byl ještě Robert Čásenský, kterého si nesmírně vážím, protože to byl bezvadný šéf.

7. MR: A radil jste se tedy s nějakými osobnostmi o vstupu do politiky?

MK. Ne s nikým jsem se neradil. Babiš mě požádal a já jsem se neradil ani se svou milovanou ženou, se kterou se jinak vždycky radím o všech důležitých věcech. To bylo moje rozhodnutí.

8. MR: Ale zmiňoval jste třeba Věru Jurovou.

MK: Věra Jourová mě s ním seznámila. Ona taky podporovala to rozšíření těch známých lidí v hnutí Ano. Pak už to byly jen schůzky mezi Andrejem Babišem a mnou, když jsme o tom debatovali.

9. MR: Co považujete za svůj největší politický úspěch?

MK: Já bych řekl, že jsou dva. Já jsem předseda volebního výboru, což je výbor co se zabývá médií a mě se podařilo zprostředkovat win-win jednání o založení kanálu ČRo plus, protože původně proti němu vystupovali zástupci soukromých rádií, protože si mysleli, že to zmenší jejich prostor a Český rozhlas se nebývale rozšíří a mně se podařilo, že ta jednání ředitelů soukromých a veřejnoprávního rádia vedla ke kompromisu, který je teď vyjádřen existencí dobrého veřejnoprávního kanálu. A druhý, to byla spíš náhoda. Když Kalousek bojoval proti dani z hazardu, tak mě kolega Volný upozornil, že na galerii sedí Valenta se šálou a mě se to podařilo napsat tak, že vzorný žáček Kalousek žvaní za dozoru svého šéfa. A Kalousek pak musel uznat, protože ta mediální zkratka byla tak zřejmá, že to nemůže dál prosazovat a ustoupil.

10. MR: A o co se momentálně snažíte?

MK: Teď. Já jsem poslanec za liberecký kraj, ale mě tam tehdy hnutí poslalo, protože tam nebyl známý obličej. A ty volby přišly strašně rychle. My jsme nechtěli předčasné volby na podzim 2013, my jsme se připravovali na květen 2014, kdy měli být řádné volby. No a tam se ty kandidátky dávali strašně rychle dohromady. A já jsem v tom libereckém kraji poslancoval naplno tři roky a zjistil jsem, že největším problémem je tam turistický ruch, že je ho třeba podpořit. Dostal jsem snad už dostatečně znalostí a kontaktů. Teď jsem založil nadační fond Svět do liberecka, Liberecko do světa. A teď bych rád uskutečnil v Praze první velkou akci na propagaci libereckého kraje. Ale když jste se zeptal správně, že co chystám, tak chystám, ale nevím, jestli to dopadne. Ale za podpory ministerstva pro místní rozvoj si myslím, že by se to mohlo podařit, protože to není nijak finančně náročné, ale spíš jde o práci a know-how, což si myslím, že mám. A ta druhá věc je mimo politiku, ačkoliv s ní hluboce souvisí. Já jsem napsal ze svých zkušeností z parlamentu knížku, která se jmenuje Nebezpečné stádo aneb živičichopis poslanců. A dívám se na poslance z přírodovědeckého hlediska, jako neznámé tvory, kteří jsou nebezpeční lidem a já jsem jako ten pozorovatel. Tak tohle vyjde v září a nevím, jestli mé kampani pomůže nebo uškodí.

11. MR: Jak reagovali vaši kolegové z Mladé fronty, když jste oznámil svůj odchod do politiky?

MK: Robert Čásenský říkal, že teď budu mít o hodně drsnějšího šéfa, než jsem já. A protože se nedávno předtím setkal s Babišem, tak začal velmi věrně citovat jeho výrazivo, které je

velmi výživné. A když jsem to říkal kolegům Bendové a Steigerwaldovi, se kterými jsem seděl víc než deset let v jedné kanceláři, tak Bendová říkala: Babiš si tě koupil. A byla strašně rozhozená, protože ona je na rozdíl ode mě konzervativec a je nerada, když se něco mění. Ale za měsíc jsem tam přišel a trochu žertem jsem říkal: No jo, Jano, mě si Babiš nekoupil, já k němu šel dobrovolně, to vás si koupil.

12. MR: Takže tam bylo nějaké rozčarování?

MK: Babiš je v novinářské obci obecně neoblíbený a většina mých kolegů ho bere jako vetřelce. Mají obavy, že je antidemokrat, mají obavy z toho, že si toho opravdu hodně umí nakoupit, že je autokrat. Více méně všechno co se píše, tak to všechno je tam cítit. Je tam cítit dost velký odstup a většina těch novinářů, těch dobrých a dlouholetých, z té Mladé fronty a Lidových novin odešla. Bývalí šéfredaktoři si založili antibabišovské noviny, přičemž to Echo je antibabišovské, ale řekl bych, že se snaží o žurnalistiku. Zatímco Pavel Šafr se o žádnou žurnalistiku nesnaží, ten se snaží zabít Babiše, což je chvályhodné, ale z mého pohledu to není dobrá práce.

13. MR: A váš názor na to, že Andrej Babiš vlastní Mafru, tedy vydavatelství Mladé fronty a Lidových novin?

MK: Já jsem mu říkal už předtím, než to koupil, že nechápu proč. Že to neprospěje těm novinám ani jemu, ale myslím si, že jeho motivace je podobná jako motivace ostatních miliardářů, co si kupují mediální domy. Nevím to, ale řeknu to slovy Dospivy, který bydlel tady kousek, že to si kluci kupují jaderné kufříky. Že to je způsob někoho skandalizovat nebo naopak se bránit, když je skandalizován. Podle mě je to nešťastné pro českou žurnalistiku, že čeští miliardáři skupují důležité mediální domy, protože těm novinářům se s tím těžko žije. A to už je jedno, jestli Babiš je nejslavnější česká osoba nebo Bakala a Kellner a Křetínský jsou někde zalezlí. Oni to můžou ovlivňovat úplně stejně. Víc to můžou ovlivňovat, protože právě o tom nikdo neví.

14. MR: A jak vás přijali politici? Bývalého novináře a politického komentátora?

MK: Tak v tom hnutí, to nejsou politici. Až na výjimky to jsou amatéři, kteří tam přišli do té sněmovny. A všichni říkali, že se rozpadneme a bude s námi konec, ale vzhledem k tomu, že se tam shodou okolností dostala parta, myslím výjimečně dobrých lidí, což v té sněmovně moc nebývá, protože nikdo není kariérní politik. Všichni mají nějakou práci a většina z nich

patří k absolutní špičce, ať už to jsou podnikatelé, manažeři nebo naši lékaři. To jsou lékaři s velkou praxí a často velcí frajeři, takže my jsme si tam vytvořili dobrou partu. A ostatní politici, jako třeba Kalousek, to považují za jistou zradu a furt se mi vysmívá. Oni nás vůbec všechny chtěli rozhodit, ti tradiční politici. Já s tím mám problém, se s nimi bavím, ale někteří mí kolegové se s nimi skamarádili, ale já to neumím.

15. MR: Vladimír Mlynář říkal, že s tím měl trochu problém, že ho moc nepřijímali, ačkoliv to byla jiná doba.

MK: Ale ono je to nastavené tak v té rétorice, že je to Ano proti všem, takže my jsme tam brání jako ti vetřelci a je snaha nás zase vypudit, což průzkumy neříkají, že se to podaří, ale já vím, že v té politice se nedá předpovídat vůbec nic, a že v české politice se dělo za tu dobu, co jsem to sledoval tokové neuvěřitelné věci, že se můžeme do voleb dočkat dalších překvapení.

16. MR: Pomohla vám ve vaší politické kariéře vaše žurnalistická praxe?

MK: Určitě, já jsem znal ty procesy, znal jsem všechny hlavní politiky osobně, znal jsem i mechanismus fungování stran, ale na druhou stranu to, co je podstata té politiky, že je to obrovský konkurenční boj i uvnitř těch stran, že se hodně děje pomluvami a hodně se děje zákulisními tahy, a že nelze nikomu věřit a je nutné být neustále na pozoru. Jako to jsem teoreticky věděl, ale když člověk je prakticky v tom, tak zažije jaký je to tlak, a že je to opravdu vyčerpávající.

17. MR: Funguje politika jinak, než jste očekával?

MK: Neřekl bych, že zásadně. Funguje hodně na těch zákulisních dohodách a funguje hodně na tom, že mají velký vliv lobbisté a mocenské a podnikatelské skupiny. Že někteří poslanci prosazují jen konkrétní pozměňovací návrh, za který jsou nějak motivováni, ale nevím jak. Opravdu jsem se s korupcí nesetkal a ani ve svém okolí. Fakt jsem se s tím nesetkal. Nebyl jsem si schopný představit intenzitu toho negativního tam, ať už ve sněmovně nebo tak. Za tím pultíkem se jinak inteligentních lidí stávají zvířata, která tam používají všechno. Nadávají si. Já myslím, že ta atmosféra je nepřirozená a nepřátelská. Na to jsem si nebyl schopný zvyknout ani po těch letech.

18. MR: Liší se pohled novináře a politika? Například na nějaké kauzy.

MK: Určitě. Novinář chce vyprávět jiný příběh, chce říct lidem něco, co je zajímavá. Politik musí prosadit nějaké věci a hlavně já jsem byl komentátor a teď jsem člen týmu. A když je někdo člen týmu, tak na ty věci hledí jinak. Jestli mě něco mrzí, tak že si nemůžu udělat srandu z Babiše. Nemyslím v hospodě nebo tady s vámi, ale já jsem vedl satirickou rubriku objev a Babiš je úžasný objekt pro randu. Já závidím Blaníkovi, že to může dělat. Já jsem se samozřejmě naučil dělat si randu ze všech. Akorát jsem nepsal o komunistech, protože ti si to ani nezaslouží. Ale teď si dělat randu z Babiše v žurnalistickém prostředí by mě velmi bavilo. Ale dělá se to málo, vůbec té satiry je málo. Ve veřejnoprávních i soukromých médiích, takže to bych dělal, ale jako člen týmu nemůžu, protože by to bylo bráno špatně. Ale já jsem byl vždy loajální, jak v Mladé frontě, tak teď v hnutí ANO chci být loajální, byť člověk nemůže se vším souhlasit.

19. MR. Myslíte si tedy, že novináři ty problémy vidí více černobíle?

MK: Novináři jsou moralisti a chtějí ten problém vidět tak nebo tak. Proč jsi řekl to, když jsi řekl před rokem to. To je umělý pohled. Lidi se mění, politici se mění a novináři. Včetně mě a já jsem to znal velice dobře, to všechno zjednodušují a často kritizují politiky nikoliv za to, za co by si tu kritiku zasloužili. A oni si tu kritiku zaslouží všichni včetně mě, včetně hnutí ANO, ale kritizují blbosti. Klasický příklad. Probírá se rozpočet a jde o obrovské peníze a já zpětně vidím, že jsem měl daleko víc přesvědčovat kolegy o tom, abychom podpořili návrh, byť nepřátelské poslankyně Kovářové, aby se dalo čtyři sta milionů na památky navíc, když teď vidím kolik jich je zdevastovaných a jak je to potřeba. No tak novináři probírali to, že si poslanci přidávali o pět tisíc, při čemž to bylo automatické zvýšení, které vyplývalo ze zákona o poslaneckých platech. Já to chápu a je to dobře, že se píše o poslaneckých platech, ale mělo by to být v poměru k tomu, jak důležitý je ten rozpočet pro tu zemi a kolik peněz můžou ti ministři opravdu ztratit, pokud s nimi nakládají blbě. Jsou to desítky a stovky miliard. To se nemusí ani ukrást. Opravdu, když ten ministr nedělá dobře svou práci, tak je schopný nás připravit o desítky miliard a je z toho nezodpovědný.

20. MR: Takže vám to politické působení změnilo pohled na to, jak novináři pracují?

MK: Určitě, já bych byl určitě náročnější. I sám bych byl lepší novinář a skoro bych řekl, že kdybych byl šéfredaktorem, tak bych všem svým zaměstnancům důrazně doporučil půlroční stáž v parlamentu, aby zjistili, jak to tam chodí. Ale na druhou stranu, kdybych byl šéfem

strany, tak bych všem svým politikům doporučil, ať se jdou podívat do novin a dělají na směny taky půl roku.

21. MR: Máte pocit, že se jde vrátit zpátky k žurnalistice?

MK: Ne, já jsem vždycky říkal, že to není možné. Člověk by nebyl důvěryhodný ani důvěryhodný sám před sebou, ale přemýšlím, jakým způsobem ty zkušenosti co mám sdělit, protože jsem víc novinář než politik. A doufám, že to najdu.

22. MR: A myslíte, že ten krok, který jste učinil vstupem do politiky, byl správný?

MK: Nedávno jsem o tom přemýšlel. Určitě je to dobrá zkušenost, která se nedá zaplatit. Já jsem měl obrovské iluze o lidech, teď třeba vím, jakých sviňáren jsou lidi schopní se dopustit i na svých kamarádech. Ale pořád si myslím, že základní myšlenka ANO a směřování ANO jednak k nápravě chodu politiky a jednak, aby politika nepřekážela rozvoji země, ale naopak ho nějak nakopla, že je to dobrý, a že i to stojí za to. A uvidíme, jestli se nám to po těch příštích volbách podaří, protože v této vládě se to dalo dělat jen částečně a já vím, že ten hospodářský růst, byť nevelký a relativně lepší atmosféra ve společnosti nejsou zásluhou vlády. To je spíše shoda mnoha příznivých konstalací. Jasně, že ta vláda tomu šla naproti, za které jí patří jisté ocenění, ale říkat, že je to zásluha vlády, by bylo krajně přehnané.

23. MR: Nebude se vám stýskat po práci v žurnalistice?

MK: To jsem si zakázal. Já dělám politiku tři roky a k tomu píšu knížky. Já jsem psal knížky ještě před tím, než jsem byl novinářem. Teď vydám tu satiru, vydal jsem před dvěma lety literaturu faktu. Teď budu psát na objednávku knížku o Zemanovi, takže toho psaní se nevzdávám. Je to příjemné, že se k tomu může člověk vracet. Je na to málo času a hlavně málo soustředění, protože ta politika je hodně pohlcující.

24. MR: A jak moc se proměnilo vnímání žurnalistky během vaší krátké politické kariéry?

MK: Já jsem učil seminář, který se jmenoval politika a média, kde jsem vysvětloval studentům, proč se politici a novináři nechápou, protože jsem ty politiky znal. Takže, mě se to v té politice potvrdilo, že je to tak. Že politici skutečně nechápou média a média zase nechápou politiky. Ta propast mezi politikou a médii je větší než by měla být. Rozhodně to nemá být tak, že by se přátelili, ale nemá to být tak, že novinář je pro politika, když to řeknu slušně Babišovým, zkorumpovaná pakáň a když to řeknu sprostě slovy Topolánkovými

mediální mrdka. A politik je pro novináře a priori korupčník a štvaná zvěř. Není to správně a ani jedné z těch skupin to nelze vysvětlit. Já to neumím a kolegům to nedokážu vysvětlit. Jako, že novinář nemusí být nutně zločinec, který ho chce dostat, ale člověk, který chce vyprávět zajímavý příběh čtenářům.

25. MR: Myslíte, že je možné sblížení?

MK: Myslím, že na tahu je teď ta politika. Protože ten vztah se vytvořil v těch devadesátých letech a na začátku tisíciletí, kdy se ti politici opravdu chovali nadřazeně, podivně a skutečně mnoho kradli. Ty skandály byly naprosto neuvěřitelné. Teď zpětně vidíme, že někteří premiéři byli psychopati. Možná to někteří z nás viděli už před tím, že ta politická garnitura se chovala prachmizerně. Novináři mají určitě i pachut' z těch křiv při privatizaci, takže ta kultivace prostředí by měla začít u politiky. Druhá věc ovšem je, že. A tohle není výpověď člověka, který někam odešel a teď to chce zatracovat. Ale noviny upadají, to je celosvětový jev. To se týká Ameriky stejně jako nás. Ta konkurence internetu je obrovská a i dneska jsou ty seriózní servery pod obrovským tlakem, protože jim konkurují sociální sítě a lidi nemají důvěru v informace. Takže ta novinářská obec je stále víc pod větším tlakem. Je tam méně peněz. V devadesátých letech jsme vydělávali poměrně dost, jak na inzerci, tak na prodeji, takže i ty noviny si mohly dovolit dávat velké platy. Teď už nemůžou a může si to dovolit jen veřejnoprávní médium a o těch se vyjadřovat nebudu, protože jsem se zařekl, že nebudu.

26. MR: A pohled na soudobou žurnalistiku?

MK: Ten problém začal, když jsem v těch novinách byl, ale noviny nenašly žádný způsob, jak se s tím vyrovnat. Náklady padají běžně deset procent ročně. Když v té brandži nejsou peníze, tak to je potom těžké, ale já furt věřím, že někdo přijde s nějakým nápadem, jak to zachovat třeba jako vinily. Zanikly pásky do magnetáku, určitě zaniknou i céděčka už nejsou ani díry v počítačích. Někdo to ještě má, protože má nějakou sbírku, ale někdo přišel na geniální nápad, jak zachovat vinily. Když přišlo video, tak se myslelo, že nebudou kina. Někdo vymyslel multiplexy a funguje to souběžně, takže já doufám, že přijde někdo, jak z těch novin udělat exkluzivnější a zajímavější zboží. Ne tak masové, ale že to prostě fungovat bude.

27. MR: A jak myslíte, že sociální sítě ovlivňují žurnalistiku. V kontextu, že Vladimír Mlynář se vůči nim docela vymezil.

MK: Velice. Všimněte si, že dnes polovina článků začíná tím, co prohlásil ten a ten na sociálních sítích. Politici mají sociální sítě jako první kanál ke zveřejňování věcí a teprve pak přicházejí média a ty opisují ze sociálních sítí. Hledají tam témata.

28. MR: A díváte se na to spíš pozitivně nebo negativně?

MK: Říká se, že není špatné počasí, je jen blbé oblečení. Sociální sítě jsou, mají negativa i pozitiva a člověk se s nimi vyrovná nebo nevyrovná. Já kdybych nebyl politikem, tak bych se k nim choval jako moje dcera Marta. Tedy, že bych je ignoroval. Protože jako politik nebo řekněme spisovatel vím, že je to dobré na propagaci, ale je to dvousečné. Člověk se tam může ztrapnit, ale může i vyhrát.